Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (teine koda)

18. september 2012 *

Taimesordid — Sordi „LEMON SYMPHONY” ametliku kirjelduse omal algatusel kohandamise otsus — Taotlus tunnistada sordi „LEMON SYMPHONY” ühenduse kaitse alla võtmine kehtetuks — Taotlus tühistada sordi „LEMON SYMPHONY” ühenduse kaitse alla võtmine — Taotlus sordi „SUMOST 01” ühenduse kaitse alla võtmiseks — Sordiameti apellatsiooninõukogusse asja suulisele arutamisele kutsumine — Vähemalt ühekuuline kohalekutsumise tähtaeg

Liidetud kohtuasjades T-133/08, T-134/08, T-177/08 ja T-242/09,

Ralf Schräder, elukoht Lüdinghausen (Saksamaa), esindajad: advokaadid T. Leidereiter ja W.-A. Schmidt ning kohtuasjades T-133/08 ja T-134/08 advokaat T. Henssler,

hageja,

versus

Ühenduse Sordiamet, esindajad B. Kiewiet ja M. Ekvad, hiljem M. Ekvad, keda abistasid advokaat A. von Mühlendahl ning kohtuasjas T-242/09 advokaadid A. von Mühlendahl ja H. Hartwig,

kostja,

teine menetluspool apellatsiooninõukogus, menetlusse astuja Üldkohtus

Jørn Hansson, elukoht Søndersø (Taani), esindajad: advokaadid G. Würtenberger ja R. Kunze,

mille ese on kohtuasjas T-133/08 esitatud hagi Ühenduse Sordiameti (edaspidi „sordiamet”) apellatsiooninõukogu 4. detsembri 2007. aasta otsuse peale (asi A 007/2007), mis puudutab otsuse vaidlustamist, millega kohandati omal algatusel sordi „LEMON SYMPHONY” ametlikku kirjeldust ühenduse sordiregistris; kohtuasjas T-134/08 esitatud hagi sordiameti apellatsiooninõukogu 4. detsembri 2007. aasta otsuse peale (asi A 006/2007), mis puudutab taotlust tunnistada sordi „LEMON SYMPHONY” ühenduse kaitse alla võtmine kehtetuks; kohtuasjas T-177/08 hagi sordiameti apellatsiooninõukogu 4. detsembri 2007. aasta otsuse peale (asi A 005/2007), mis puudutab taotlust sordi „SUMOST 01” ühenduse kaitse alla võtmiseks, ning kohtuasjas T-242/09 esitatud hagi sordiameti apellatsiooninõukogu 23. jaanuari 2009. aasta otsuse peale (asi A 010/2007), mis puudutab taotlust tühistada sordi „LEMON SYMPHONY” ühenduse kaitse alla võtmine,

ÜLDKOHUS (teine koda)

koosseisus: koja esimees N. J. Forwood (ettekandja), kohtunikud F. Dehousse ja J. Schwarcz,

kohtusekretär: ametnik C. Heeren,

* Language of the cases: German.

arvestades kirjalikus menetluses ja 28. veebruari 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

1 Nõukogu 27. juuli 1994. aasta määruse (EÜ) nr 2100/94 ühenduse sordikaitse kohta (EÜT L 227, lk 1; ELT eriväljaanne 03/16, lk 390; edaspidi „määrus") artikli 5 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Ühenduse sordikaitse esemeks võivad olla kõikide botaaniliste perekondade ja liikide sordid, sealhulgas perekondade ja liikide hübriidid.

2. Käesoleva määruse kohaldamisel tähendab sort ühte madalaimasse tuntud botaanilisse taksonisse kuuluvat taimerühma, mida olenemata sellest, kas tingimused taimerühma kaitse alla võtmiseks on täielikult täidetud, võib:

— määratleda teatavast genotüübist või genotüüpide kombinatsioonist tulenevate tunnuste põhjal,

— eristada mis tahes muust taimerühmast vähemalt ühe nimetatud tunnuse põhjal ja

— käsitada tervikuna selle põhjal, et seda võib paljundada, ilma et taimerühm muutuks."

2 Määruse artikli 6 kohaselt võetakse ühenduse kaitse alla sordid, mis on eristatavad, ühtlikud, püsivad ja uudsed. Eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse nõudeid väljendatakse sageli ingliskeelse lühendiga DUS (distinctiveness, uniformity, stability).

3 Määruse artikli 7 lõige 1 sätestab:

„Sorti käsitatakse eristatavana, kui see eristub teatavast genotüübist või genotüüpide kombinatsioonist tulenevate tunnuste poolest selgelt mis tahes muust artikli 51 kohaselt kindlaksmääratud taotluse esitamise kuupäeval üldiselt tuntud sordist."

4 Ühtlikkuse, püsivuse ja uudsuse kriteeriumid on määratletud vastavalt määruse artiklites 8, 9 ja 10.

Vaidluse taust

Haldusmenetlus sordiametis

5 Menetlusse astuja Jørn Hansson esitas 5. septembril 1996 Ühenduse Sordiametile (edaspidi „sordiamet") määruse alusel ühenduse sordikaitse taotluse. Asjaomane taotlus registreeriti numbri 1996/0984 all. Sort, millele kaitset taotleti, on sort „LEMON SYMPHONY", mis kuulub liiki *Osteospermum ecklonis*.

6 Juba 1994. aastal taotles Jaapanis samale sordile kaitset selle sordi aretaja Masayuki Sekiguchi. Selleks puhuks 18. aprillil 1994 koostatud „sordi tunnuste loetelus" oli lahtrisse „Taime üldine suurus" kantud number 5 - „keskmine".

7 Sordiamet tegi Bundessortenamtile (Saksamaa Taimesordiamet) määruse artikli 55 lõike 1 alusel ülesandeks korraldada „LEMON SYMPHONY" registreerimiskatsed.

8 Bundessortenamt palus 6. novembri 1996. aasta kirjas sordiametil esitada talle registreerimiskatsete läbiviimiseks sordi „LEMON SYMPHONY" taimne materjal. Kirjas oli märgitud, et vajalik on „sellise turustuskvaliteediga 20 noortaime, mida ei ole lõigatud ega kasvuregulaatoritega töödeldud".

9 Menetlusse astuja saatis palutud taimse materjali Bundessortenamtile 10. jaanuaril 1997.

10 13. jaanuari 1997. aasta kirjas, millele oli alla kirjutanud sordi „LEMON SYMPHONY" registreerimiskatsete läbiviimise eest vastutav Bundessortenamti teenistuja A. Menne, andis Bundessortenamt sordiametile teada järgmist:

„Vastavalt eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse katseid käsitleva sordiameti tehnilise protokolli punkti II teisele lõigule teatame teile, et meile saadetud katsealuse sordi paljundamismaterjal sisaldab müügiks ettenähtud taimi, millel on õienupud ning mida on lõigatud ja kasvuregulaatoritega töödeldud. Seega võib nõuetekohane registreerimiskatsete läbiviimine mitte õnnestuda."

11 Sellest hoolimata viidi registreerimiskatsed 1997. aastal hiljem siiski läbi, ilma et Bundessortenamt oleks veel praegugi võimeline kinnitama, kas registreerimiskatseteks kasutati üksnes menetlusse astuja saadetud taimset materjali või sellest materjalist saadud pistoksi, nagu võib välja lugeda ühest toimikus sisalduvast 30. jaanuari 1997. aasta käsitsi kirjutatud märkusest, mis on sõnastatud järgmiselt: „Bundessortenamt on teinud pistoksi, ootel, TK 30/01/97." Registreerimiskatsetel, mis viidi läbi vastavalt Bundessortenamti 8. augusti 1997. aasta „tunnuste tabelile VI", mis kehtis tol ajal katsete juhendina, võrreldi sorti „LEMON SYMPHONY" mitme teise sordiga, mis kuuluvad liiki *Osteospermum.* Registreerimiskatsete tulemusena jõudis Bundessortenamt järeldusele, et sort „LEMON SYMPHONY" vastab ühenduse sordikaitse saamiseks eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse nõuetele.

12 Bundessortenamt koostas 16. oktoobril 1997 eespool mainitud „tunnuste tabeli IV" alusel registreerimiskatsete aruande, millele oli lisatud sordi „LEMON SYMPHONY" ametlik kirjeldus. Sellest ilmneb, et tunnust „varte asend" oli väljendatud kui „püstine" (number 1).

13 Sordiameti 6. aprilli 1999. aasta otsusega võeti sort „LEMON SYMPHONY" ühenduse kaitse alla ja selle sordi ametlik kirjeldus, mille Bundessortenamt oli koostanud 1997. aastal, kanti ühenduse sordiregistrisse.

14 Hageja Ralf Schräder esitas 26. novembril 2001 sordiametile määruse alusel ühenduse sordikaitse taotluse. Asjaomane taotlus registreeriti numbri 2001/1758 all. Taimesort, mille kaitset taotleti, on sort „SUMOST 01", mis kuulub liiki *Osteospermum ecklonis*. Seda sorti kasvatab ja turustab Jungpflanzen Grünewald GmbH (edaspidi „Grünewald"), kes on äriühing, mille osakapitalist kuulub hagejale 5%.

15 Leides, et sordi „SUMOST 01" kasvatamine ja müümine rikub sordi „LEMON SYMPHONY" suhtes omandatud õigusi, esitas menetlusse astuja Grünewaldi vastu Saksamaa tsiviilkohtusse õiguste rikkumise hagi, milles nõudis Grünewaldilt sordi „SUMOST 01" turustamise lõpetamist ja kahju hüvitamist. Olles määranud kohtuliku ekspertiisi, mille viis läbi Bundessortenamt, kes jõudis pärast „sortide võrdlemist" järeldusele, et „SUMOST 01" ei ole selgelt sordist „LEMON SYMPHONY" eristatav, rahuldas Landgericht Düsseldorf (Düsseldorfi piirkondlik esimese astme kohus, Saksamaa) nimetatud nõuded 12. juuli 2005. aasta otsusega, mis Oberlandesgericht Düsseldorfi (Düsseldorfi piirkondlik kõrgeim kohus, Saksamaa) 21. detsembri 2006. aasta otsusega apellatsioonimenetluses muutmata jäeti. Grünewald väitis kohtuliku ekspertiisi käigus, et võrdlusalusena kasutatud sort „LEMON SYMPHONY" ei vasta 1997. aastal uuritud taimsele materjalile sellele sordile ühenduse sordikaitse andmiseks. Bundesgerichtshof (Saksamaa föderaalne ülemkohus) jättis Grünewaldi esitatud pädevuse puudumise tuvastamise nõude ja kassatsioonkaebuse oma 23. aprilli 2009. aasta otsusega rahuldamata. Kui aga peaks tühistatama sordi „LEMON SYMPHONY" ühenduse kaitse alla võtmine, on võimalik taotleda selle kohtuotsuse teistmist.

16 Õiguste rikkumise menetluses Saksamaa tsiviilkohtutes oli menetlusse astuja seisukohal, et „LEMON SYMPHONY" ei ole kunagi olnud püstine sort. Ta esitas selle kohta ekspertarvamuse, mille oli 21. novembril 2003 koostanud dr Ludolph Hannoveri (Saksamaa) aianduse õppe- ja uurimiskeskusest (Lehr- und Versuchsanstalt für Gartenbau). Ekspert märkis oma arvamuses järgmist:

„1997. aastal Bundessortenamti korraldatud katsetel määratleti „LEMON SYMPHONY" püstiselt kasvava sordina. Viimastel aastatel läbi viidud katsete, hindamiste ja kontrollimiste käigus saadud kogemustele ja andmetele tuginedes ei ole „LEMON SYMPHONY" sort, mis kasvab täiesti püstiselt. Kuigi alates istutamisest kuni kaks kuud pärast potti panemist kasvab ta tõepoolest üsna püstiselt, siis kipuvad vabas õhus kasvuperioodi keskel (juunis või juulis, olenevalt istutamise kuupäevast) paljud varred, mis on suhteliselt painduvad, küljele vajuma, mistõttu ei saa neid enam poolpüstiseks nimetada. Poolpüstise taimena kirjeldatakse sorti „LEMON SYMPHONY" juba tema turustamisest alates. Lisas toodud fotol […], mis on välja võetud selle sordi turuleviimise aastal avaldatud erialasest väljaandest, on näidatud poolpüstine taimesort. Katsete juhendis TG/176/3 sisalduvas tunnuste tabelis püstiselt kasvava võrdlussordina kasutatud sort „NAIROBI" kasvab püstiselt kogu kasvuperioodil. „NAIROBI" asend erineb selgelt sordi „LEMON SYMPHONY" asendist. Mõnes Bundessortenamti koostatud hilisemas sordikirjelduses – näiteks sordi „SEIMORA" kirjelduses – määratletakse reeglina poolpüstise sordina muid „SYMPHONY" sorte, millel on samasugused kasvutunnused nagu sordil „LEMON SYMPHONY"."

17 Samaaegselt õiguste rikkumise menetlusega Saksamaa tsiviilkohtutes tegi sordiamet Bundessortenamtile ülesandeks viia läbi sordi „SUMOST 01" registreerimiskatsed vastavalt määruse artikli 55 lõikele 1. Nende registreerimiskatsete käigus, millega alustati 2001. aastal, kasutati võrdlussordina muu hulgas sorti „LEMON SYMPHONY". Registreerimiskatsed viidi läbi vastavalt uutele eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse katsete juhendile TG/176/3, mille oli 5. aprillil 2000 koostanud Rahvusvaheline Uute Taimesortide Kaitse Liit (UPOV).

18 Sordi „SUMOST 01" esimeses registreerimiskatsete aruandes, mis saadeti hagejale 1. augustil 2003, märkis Bundessortenamt, et katsete jaoks on vaja veel ühte aastat, kuna asjaomane sort ei ole võrdlussordist „LEMON SYMPHONY" eristatav.

19 Menetlusse astuja esitas 27. oktoobril 2003 sordiametile kirjaliku vastuväite sordi „SUMOST 01" ühenduse kaitse alla võtmise kohta vastavalt määruse artiklile 59.

20 Bundessortenamt koostas 7. oktoobril 2004 sordi „SUMOST 01" teise registreerimiskatsete aruande, milles ta tegi järelduse, et see sort ei ole teistest üldiselt tuntud sortidest, eelkõige sordist „LEMON SYMPHONY" eristatav.

21 Hageja esitas 26. oktoobril 2004 taotluse tunnistada sordi „LEMON SYMPHONY" ühenduse kaitse alla võtmine kehtetuks vastavalt määruse artiklile 21 koostoimes määruse artikliga 9 „Püsivus" põhjendusel, et vähemalt 2002. aastast alates ei vasta see sort enam ühenduse sordiregistrisse 1997. aastal kantud kirjeldusele. Ta väidab oma taotluse põhjendamiseks sisuliselt, et 2001. aastal sordi „LEMON SYMPHONY" kohta läbi viidud registreerimiskatsetel vastavalt katsete juhendile TG/176/3, mida kohaldatakse alates 2001. aastast, tähistati selle sordi erinevad tunnused erinevate numbritega võrreldes selle sordi ametliku kirjeldusega aastast 1997. Hageja arvates on see tõend sellest, et asjaomane sort ei ole püsiv.

22 Sordiamet otsustas 7. detsembril 2004 viia läbi tehnilise kontrolli vastavalt määruse artiklile 64, et kontrollida „LEMON SYMPHONY" muutumatuna püsimist. See otsus saadeti 15. detsembril 2004 hagejale ja menetlusse astujale. Registreerimiskatsetel kohaldatavaks juhendiks oli eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse katsete juhendi CPVO-TP/176/1 protokoll, mille oli 31. oktoobril 2002 koostanud sordiamet, kes omakorda võttis aluseks katsete juhendi TG/176/3.

23 Bundessortenamti 5. jaanuari 2005. aasta kirjast sordiametile nähtub, et tunnuste väljendumise kirjelduses tuvastatud kõikumised võivad olla üldiselt põhjustatud mitmest tegurist, nagu keskkonnateguritest tulenevad kõikumised, numbriskaala muutumine arvessevõetavate võrdlussortide arvu olulise muutumise korral ning numbrite muudatused uue katsete juhendi kohaldamise tõttu. Toodud selgitused langevad kokku Bundessortenamti inspektori A. Menne poolt esitatud andmetega, kelle Landgericht Düsseldorf määras 17. novembril 2004 kohtueksperdiks.

24 Menetlusse astuja esitas 23. veebruaril 2005 temale kuuluva sordi „LEMON SYMPHONY" registrist kustutamise peale vastulause.

25 Bundessortenamt koostas 14. septembril 2005 registreerimiskatsete aruande, milles otsustas sorti „LEMON SYMPHONY" registrist mitte kustutada. Aruandele lisati sama kuupäeva kandev uus sordikirjeldus, millest ilmneb muu hulgas, et tunnuseks „varte asend" oli märgitud „poolpüstine kuni horisontaalne" (number 4).

26 Bundessortenamt koostas 26. septembril 2005 sordi „SUMOST 01" kohta kolmanda aruande, millest ilmnes samuti, et kõnealune sort ei ole sordist „LEMON SYMPHONY" selgelt eristatav.

27 Sordiamet küsis 22. märtsil 2006 Bundessortenamtilt, kas tal oleks võimalik, võttes arvesse liigi *Osteospermum* suhtes kohaldatavas katsete juhendis tehtud muudatusi aastatel 1997 kuni 2005, koostada sordi „LEMON SYMPHONY", mille osas viidi läbi katsed 2005. aastal, tehniline kirjeldus, milles oleks kirjeldatud tunnuste väljendumist 1997. aastal kehtinud juhendi põhjal. Bundessortenamt teatas 12. aprillil 2006 sordiametile, et tal ei ole võimalik anda kirjeldust vastavalt „tunnuste tabelile IV", mida ta kasutas 1997. aastal, ning viitas dokumendile „Selgitus taotluse kohta tunnistada sordi „LEMON SYMPHONY" ühenduse kaitse alla võtmine kehtetuks, EU1996/0984", mis oli lisatud Bundessortenamti 5. jaanuari 2005. aasta kirjale, millele on osutatud eespool punktis 23.

28 Bundessortenamt andis 18. mai 2006. aasta e-kirjas sordiametile teada järgmist:

„Saadame teile sordi „LEMON SYMPHONY" fotod, mis on tehtud aastatel 1997, 2003 ja 2004. Fotodelt on näha, et varte asend on püsinud muutumatuna.

1997. aastast pärit foto on skaneeritud slaidist, mistõttu on selle foto värvid ja kvaliteet aastatel 2003 ja 2004 tehtud digitaalfotodest veidi erinevad. Hr. Leidereiter teab neid fotosid, kuna ma kasutasin neid sordi „SUMOST 01" suhtes algatatud kohtuasjas (2001/1758).

Muutunud ei ole mitte sort ise, vaid varte asendi mõõtmiseks kasutatav skaala. Seda asjaolu selgitatakse lähemalt dokumendis „Haltung_Triebe". Aastal 1997 tundsime me liigist *Osteospermum* ainult 40 sorti ning hindasime varte asendit nendele sortidele tuginedes. Hiljem lisandus palju uusi sorte ning olime sunnitud kasutama asjaomase tunnuse osas muud skaalat (mida tuleb mõista „Jahr 2" all)."

29 12. juunil 2006 saatis sordiamet Bundessortenamtile kirja, mille sisu oli järgmine: „Selleks, et [sordiametil] oleks võimalik seesugune seos tuvastada, palume näidata iga tunnuse kohta, [mida on mainitud] liiki *Osteospermum* käsitlevas protokollis, mis kehtib aastast 1997, milline oleks sordi „LEMON SYMPHONY" väljendumisaste 2005. aasta katsetel või milline on seos 2001. aastal vastu võetud protokolli kohaselt esitatud märkustega."

30 Bundessortenamt vastas 2. augustil 2006 sordiameti 12. juuni 2006. aasta nõudmisele järgmiselt:

„2005. aasta registreerimiskatsetest ilmneb, et sort on püsiv. See tähendab, et võttes arvesse konkreetseid keskkonnatingimusi, muudetud juhendit ja muutunud sordivalikut, vastab esitatud taimne materjal 1997. aasta sordikirjeldusele.

Otsuse tunnuste väljendumise püsivuse kohta teeb ekspert. Selgitus ilmsete erinevuste kohta 1997. ja 2005. aasta sordikirjelduste vahel on esitatud lisas."

31 Bundessortenamti 2. augusti 2006. aasta vastusest ning sordi „LEMON SYMPHONY" osas vastavalt aastatel 1997 ja 2005 läbi viidud registreerimiskatsete tulemuste võrdlusest, mille koostas nimetatud amet ja mis edastati hagejale 25. augustil 2006, tuleneb, et Bundessortenamti arvates võib erinevat tunnuse „varte asend" numbrit selgitada asjaoluga, et „tunnuste tabelis IV", mida kõnealune amet 1997. aastal kasutas, ei olnud esitatud ühtegi võrdlussorti ning et „LEMON SYMPHONY" oli antud aastal kõige püstisem sort. Peale selle oli liiki *Osteospermum ecklonis* kuuluvate sortide arv alates 1997. aastast oluliselt kasvanud ning muudetud osaliselt katsete juhendit, mille tõttu oli vajalik väljendumisastete kohandamine.

32 Sordiamet tegi 25. augusti 2006. aasta kirjas menetlusse astujale ettepaneku ühenduse sordiregistrisse 1997. aastal kantud sordi „LEMON SYMPHONY" ametlikku kirjeldust uue, 14. septembri 2005. aasta sordikirjeldusega kohandada. Sordiamet pidas seda kohandamist vajalikuks esiteks edusammude tõttu, mis on valikuga seoses tehtud alates kõnealuse sordi kohta läbi viidud katsetest 1997. aastal, ja teiseks katsete juhendi muutmise tõttu 2001. aastal.

33 Menetlusse astuja nõustus ettepanekuga 22. septembril 2006.

34 Sordiamet rahuldas 19. veebruari 2007. aasta otsusega menetlusse astuja vastuväited sordi „SUMOST 01" ühenduse kaitse alla võtmise kohta ning lükkas kõnealuse sordi ühenduse kaitse alla võtmise taotluse tagasi (edaspidi „tagasilükkamise otsus"), põhjendades seda peamiselt asjaoluga, et nimetatud sort ei ole sordist „LEMON SYMPHONY" selgelt eristatav ning seega ei ole määruse artiklis 7 sätestatud tingimused täidetud. Sordiamet märkis muu hulgas, et registreerimiskatsete tulemuste kohaselt on „SUMOST 01" sordist „LEMON SYMPHONY" eristatav vaid ühe tunnuse põhjal, milleks on õitsemise algusaeg, ja seda ainult ühe numbri võrra, ning et selline erinevus on liiki *Osteospermum* kuuluvate sortide puhul liiga väike, et seda sorti saaks selgelt eristatavaks pidada. Liiati leidis sordiamet, et „LEMON SYMPHONY" on püsiv.

35 Hageja esitas 11. aprillil 2007 määruse artikli 20 alusel taotluse sordi „LEMON SYMPHONY" ühenduse kaitse alla võtmise tühistamiseks, tuues peamiseks põhjuseks, et asjaomane sort ei ole 1997. aastal ühenduse sordiregistrisse kantud ametlikus kirjelduses esitatud kujul kunagi eksisteerinud.

36 Sordiamet tegi 18. aprilli 2007. aasta kirjas menetlusse astujale teatavaks oma otsuse kohandada vastavalt määruse artikli 87 lõikele 4 omal algatusel „LEMON SYMPHONY" ametlikku kirjeldust (edaspidi „kirjelduse kohandamise otsus"). Samale kirjale oli lisatud kohandatud kirjeldus, mis tulenes 2005. aasta registreerimiskatsetest.

37 Sordiamet teatas 10. mai 2007. aasta kirjas (edaspidi „kehtetuks tunnistamise taotluse kohta tehtud otsus") hagejale, et pädev komitee kontrollis, kas määruse artikli 21 kohaldamise tingimused on täidetud ja jõudis järeldusele, et tingimused ei ole täidetud, mistõttu ei ole tema arvates määruse artikli 21 kohaselt kehtetuks tunnistamise kohta mingit otsust tehtud. Nimetatud komitee arvates ei ole määruse asjakohased sätted õiguslikuks aluseks, et isiku taotluse alusel või ameti omal algatusel teha sõnaselge otsus jätta ühenduse kaitse kehtetuks tunnistamata.

38 Lisaks palus sordiamet 10. mai 2007. aasta kirjas menetlusse astujal esitada oma seisukohad hageja esitatud taotluse kohta tühistada „LEMON SYMPHONY" ühenduse kaitse alla võtmine. Menetlusse astuja vaidles sellele taotlusele 1. juuni 2007. aasta kirjas vastu.

39 Sordiamet tegi 21. mail 2007. aasta kirjas hagejale teatavaks otsuse kohandada ühenduse sordiregistrisse 1997. aastal kantud sordi „LEMON SYMPHONY" ametlikku kirjeldust ning asendada see 2005. aasta kirjeldusega.

40 Sordiamet lükkas 26. septembri 2007. aasta kirjaga määruse artikli 20 alusel hageja esitatud taotluse tühistada sordi „LEMON SYMPHONY" ühenduse kaitse alla võtmine tagasi (edaspidi „tühistamise taotluse kohta tehtud otsus"). Sordiameti arvates ei pruukinud kasvuregulaatoritega töötlemine registreerimiskatsete tulemusi tingimata mõjutada, kuna taimset materjali kasvatati perioodil, mil töötlemise mõju kaob. Lisaks oli Bundessortenamt sordiameti sõnul kinnitanud, et kontroll viidi läbi nõuetekohaselt.

Menetlus sordiameti apellatsiooninõukogus asjades A 005/2007, A 006/2007 ja A 007/2007

41 Hageja esitas 10. mail 2007 apellatsiooninõukogule tagasilükkamise otsuse peale kaebuse, mis registreeriti numbri all A 005/2007.

42 Hageja väitis oma kaebuse põhjendamiseks sisuliselt, et kuna „LEMON SYMPHONY" 1997. aasta ametliku kirjelduse ja taotletava sordi „SUMOST 01" vabas õhus kasvatamiseks 2001. ja 2002. aastal läbi viidud katsete tulemuste vahel on palju erinevusi, tuleb sellele sordile anda ühenduse sordikaitse. Lisaks palus hageja, et tuvastataks, et „LEMON SYMPHONY" sordikaitse ei ole enam kehtiv. Ta väitis, et selle sordi taimset materjali, mida kasutati katseteks, töödeldi kasvuregulaatoritega, mis on katsete juhendi sätetega vastuolus. Tema seisukoha järgi saab sordikirjeldust kohandada ainult „suhteliste" tunnuste osas, mitte aga „absoluutsete" tunnuste osas, nagu varte asend. Ta leiab lõpetuseks, et asjaolu, et taotletavat sorti ei peetud eristatavaks, oli tingitud sellest, et võrdlemiseks esitatud asjaomase sordi taimseks materjaliks oli tegelikult talle kuuluv taotletav sort „SUMOST 01".

43 Hageja esitas 11. juunil 2007 apellatsiooninõukogule kehtetuks tunnistamise taotluse kohta tehtud otsuse peale kaebuse, mis registreeriti numbri all A 006/2007.

44 Ta väitis nimetatud kaebuse põhjendamiseks sisuliselt, et tal on õigus esitada kaebus vastavalt määruse artiklitele 67 ja 68 nende sätete koostoimes, mis viitavad sõnaselgelt määruse artikli 21 alusel tehtud otsustele; et sordiameti 10. mai 2007. aasta otsus, millele on osutatud eespool punktis 37, kujutab endast otsust, millega keelduti tema suhtes tegemast otsust, mille peale võib edasi kaevata, ning et menetlusosalisena oli tal õigus saada sordiametilt otsus, isegi kui viimane leidis, et kaitse kehtetuks tunnistamiseks puudus alus.

45 Hageja esitas 12. juulil 2007 apellatsiooninõukogule kohandamise ja kirjelduse kohta tehtud otsuse peale kaebuse, mis registreeriti numbri all A 007/2007.

46 Ta väitis nimetatud kaebuse põhjendamiseks sisuliselt, et tal on õigus esitada kaebus vastavalt määruse artiklitele 67 ja 68 nende sätete koostoimes; et „LEMON SYMPHONY" ametliku kirjelduse omal algatusel kohandamise otsus puudutab teda otseselt ja isiklikult; et „LEMON SYMPHONY" on sort, mida võrreldi talle kuuluva sordiga „SUMOST 01", millele ta kaitset taotleb; et registreerimiskatsete kohaselt ei ole taotletav sort võrdlussordist selgelt eristatav; et sordiamet tugines oma hinnangus kohandatud kirjeldusele, mis ei vasta olulistes aspektides 1997. aasta kirjeldusele, ning et kui hinnangus oleks tuginetud 1997. aasta kirjeldusele, oleks neid sorte peetud selgelt eristatavateks.

47 Apellatsiooninõukogu sekretariaadi poolt apellatsiooninõukogu esimehele 20. septembril 2007 saadetud e-kirja kohaselt selgus pärast asjaomaste isikutega kontakteerumist, et esimene istungi kuupäev, mis sobiks kõikidele puudutatud isikutele asjades A 005/2007, A 006/2007 ja A 007/2007, on alles 2007. aasta detsembri esimesel nädalal.

48 Hageja advokaat märkis 20. septembri 2007. aasta kirjas, mille ta saatis apellatsiooninõukogule pärast telefonivestlust – mille käigus teatati talle, et apellatsiooninõukogu kavatseb korraldada asjades A 005/2007 ja A 006/2007 suulise menetluse ühiselt või vähemalt samal päeval –, et praegu ei ole mingit mõtet langetada otsust asjades A 005/2007 ja A 006/2007, kuna tühistamise menetlus asjas A 010/2007 ei ole veel lõppenud. Tema arvates tuleks edaspidi need kolm asja liita ning asjades

A 005/2007 ja A 006/2007 ei tohiks teha otsust enne, kui on tehtud otsus asjas A 010/2007. Ta märkis veel, et hageja on täiesti teadlik sellest, et kahe nimetatud asja edasilükkamine toob apellatsiooninõukogu koosseisu eelseisvat muudatust arvestades paratamatult kaasa olulise viivituse, kuid hageja on valmis seda viivitust aktsepteerima.

49 Apellatsiooninõukogu saatis 9. oktoobril 2007 pooltele faksi „Kaebuste SUMOST 01 ja LEMON SYMPHONY suulise arutamise ettevalmistamine", milles ta viitas asjadele A 005/2007, A 006/2007 ja A 007/2007 ning osutas komisjoni 31. mai 1995. aasta määrusele (EÜ) nr 1239/95, milles sätestatakse määruse nr 2100/94 rakenduseeskirjad seoses menetlusega ühenduse sordiametis (EÜT L 121, lk 37; ELT eriväljaanne 03/17, lk 327, edaspidi „rakendusmäärus"). Faks oli sõnastatud järgmiselt:

„Vastavalt [rakendus]määruse artiklile 50 kavatseb sordiameti apellatsiooninõukogu esimees kutsuda menetlusosalised asja suulisele arutamisele esmaspäeval, 4. detsembril 2007 […] Kui sordiameti apellatsiooninõukogu sekretariaati ei laeku teie põhjendatud vastuväiteid kümne päeva jooksul käesoleva faksi saamisest arvates, loetakse väljapakutud kuupäev vastuvõetavaks ja saadetakse kutsed ette nähtud korras.

Ühtlasi juhime teie tähelepanu [rakendus]määruse artikli 59 lõikele 2, mille kohaselt juhul, „kui nõuetekohaselt [sordi]ametisse asja suulisele arutamisele kutsutud menetlusosaline ei ilmu kohale, võib menetlus jätkuda ilma temata".

Palume vastata apellatsiooninõukogu sekretariaadile faksi teel kümne päeva jooksul […]"

50 Faksi alumises osas paremal pool oli toodud raamitud tekst järgmise sisuga: „Palume märkida väljastusteatele kuupäev, väljastusteade allkirjastada ja see viivitamata apellatsiooninõukogu sekretariaadile tagasi saata."

51 Hageja advokaat allkirjastas kõnealuse väljastusteate ja märkis sellele kuupäeva ning saatis 9. oktoobril 2007 apellatsiooninõukogu sekretariaadile.

52 Apellatsiooninõukogu esimees andis 17. oktoobri 2007. aasta kirjas pooltele teada järgmist:

„Apellatsiooninõukogu jättis hageja 20. septembri 2007. aasta taotluse kolme asja arutamise istungi kuupäeva edasilükkamiseks rahuldamata.

Apellatsiooninõukogu leiab, et asjas A 006 (kehtetus) on suulise arutamise käigus vaja põhjalikult suuliselt arutada küsimust, kas hageja võib nõuda, et [sordiamet] teeks otsuse, mille peale võib kaebuse esitada ja mille sisuks on (põhimõtteliselt) see, et „LEMON SYMPHONY ei ole kehtetu". See küsimus puudutab kaebuse põhjendatust. Hetkel leiab apellatsiooninõukogu, et [sordiameti] 10. mai 2007. aasta kiri, kui käsitleda seda vastusena hageja tühistamistaotlusele, on - vastavalt Saksamaal juurdunud praktikale – otsus selle õiguslikus tähenduses. Kaebuse tagasilükkamine ehk järeldus, et hagejal ei ole õigus nõuda negatiivse otsuse tegemist, lõpetas menetluse. Kui otsus tehakse hageja kasuks, siis tuleks 10. mai 2007. aasta vastust ilma ühegi kahtluseta tõlgendada negatiivse otsusena (kahtlemata oleks liiga formalistlik kohustada [sordiametit] veel kord selline otsus koostama). Järgmisena vaatab apellatsiooninõukogu läbi kehtetuse küsimuse. Antud asi on jõudnud lõpliku otsuse tegemiseni, olenemata asja A 007 (sordikirjeldus) lahendamise tulemusest.

Seejärel tuleb alustada menetlust asjas A 005 (kaitse alla võtmise taotluse kohta vastuväidete esitamine), võttes arvesse sordi „LEMON SYMPHONY" kehtetust või kehtivust. See asi peaks olema samuti jõudnud lõpliku otsuse tegemiseni.

Asjas 007 (sordikirjeldus) ei ole veel võimalik istungi aega kindlaks määrata, kuna kaebuse esitamise lõiv on veel täies ulatuses tasumata. Võttes aga arvesse asjaolude omavahelist seotust, oleks asjakohane menetleda kõnealust asja samaaegselt. Juhin tähelepanu asjaolule, et apellatsiooninõukogu peab

esimesena läbi vaatama kaebuse vastuvõetavuse küsimuse. Kaebus on esitatud ühenduse kaitse alla võetud sordi „LEMON SYMPHONY" omanikule saadetud kirja vastu, mille koopia sai hageja tõenäoliselt [sordiametilt] informatsiooniks. On kaheldav, et selle näol on tegemist „otsusega". Isegi kui see nii oleks, nagu asjas A 006, on küsitav, kas hageja saab mõjutada [sordiameti] otsust kaebuse esitamisega.

Seega palun hagejal selleks, et apellatsiooninõukogu ja vastaspool saaksid asja nõuetekohaselt ette valmistada, nii kiiresti kui võimalik teatada, kas 4. detsembril 2007 tuleks alustada menetlust ka asjas [A 007/2007], mispuhul tuleb enne tasuda lõiv määratud tähtaja jooksul."

53 Hageja advokaat edastas 19. oktoobril 2007 apellatsiooninõukogu esimehele saadetud kirjas istungi 4. detsembril 2007 läbiviimise kohta oma vastuväited. Ta märkis eeskätt, et apellatsiooninõukogu esimehe 17. oktoobri 2007. aasta kirjas esitatud teabest võib välja lugeda, et viimane ei ole ikka veel menetluse eesmärgist aru saanud ja arvab, et tegemist on tühistamise menetlusega, mitte aga kehtetuks tunnistamise menetlusega. Ta kordas samuti oma seisukohta, et asjad A 005/2007, A 006/2007 ja A 007/2007 ei ole lõpliku otsuse tegemiseni jõudnud, nii et tema arvates ei ole kõnealusel aastal veel ühe suulise arutamise korraldamine vajalik ning et tühistamise menetlus (asi A 010/2007) tuleb enne läbi viia. Lõpetuseks vaidles ta määruse artikli 81 lõikele 2 ja artikli 48 lõikele 3 tuginedes vastu sellele, et võeti arvesse Bundessortenamti teenistujate esitatud andmed, kuna tal olid kahtlused, et viimane ei ole erapooletu.

54 29. oktoobri 2007. aasta tähitud kirjaga, mille hageja advokaat sai kätte 6. novembril 2007, kutsuti pooled ametlikult 4. detsembri 2007. aasta suulisele arutamisele asjades A 005/2007, A 006/2007 ja A 007/2007.

55 Hageja advokaat sai 30. oktoobril 2007 kutse ilmuda 5. detsembril 2007 kell 12:00 Landgericht Hamburgis (Hamburgi liidumaa kohus, Saksamaa) toimuvale kohtuistungile. Ta edastas selle kohe apellatsiooninõukogu esimehele ning väitis, et antud asja eest vastutava isikuna peab ta sellel kohtuistungil isiklikult osalema.

56 Apellatsiooninõukogu esimees vastas 5. novembril 2007 hageja advokaadile saadetud e-kirjas viimase esitatud vastuväidetele. Osutades sõnaselgelt oma 17. oktoobri 2007. aasta kirjale, märkis apellatsiooninõukogu esimees, et ta ei näe „ühtegi põhjust suulise arutamise edasilükkamiseks", ning selgitas, et kõne all on määruse artikkel 21, mitte artikkel 20. Ta küsis uuesti, kas 4. detsembril 2007 tuleks alustada menetlust ka asjas A 007/2007. Sellisel juhul palus apellatsiooninõukogu esimees kiiresti tasuda lõiv, mis on veel maksmata.

57 Apellatsiooninõukogu esimees teatas hageja advokaadile 8. novembril 2007 saadetud e-kirjas, et apellatsiooninõukogu suulisel arutamisel on Landgericht Hamburgi kohtuistungi suhtes „prioriteet", kuna kutse esmalt nimetatud istungile saadeti välja 29. oktoobril 2007.

58 Hageja advokaat märkis 14. novembril 2007 apellatsiooninõukogule saadetud kirjas ja faksis, et ta eeldas, et kutse ei puudutanud asja A 007/2007 arutamist, sest apellatsiooninõukogu oli palunud tema nõusolekut selle asja suuliseks arutamiseks ja ta ei andnud oma nõusolekut. Ta kordas, et ta ei ole nõus Bundessortenamti teenistujate esitatud andmete kasutamisega.

59 Veel märkis hageja advokaat 14. novembril 2007 apellatsiooninõukogule saadetud kirjas ja faksis, et kuna kutseid ei saadetud tähtajaliselt, ei ole apellatsiooninõukogul õigus 4. detsembril 2007 suulist arutamist läbi viia. Ta juhtis ka tähelepanu rakendusmääruse artikli 59 lõike 2 rikkumise tagajärgedele.

60 Apellatsiooninõukogu esimees vastas 15. novembri 2007. aasta e-kirjas hageja advokaadile, et kutse puudutab ka menetlust asjas A 007/2007.

61 Apellatsiooninõukogu esimees teatas 26. novembri 2007. aasta e-kirjas hageja advokaadile, et ametlik kutse oli vaid „kuupäeva kinnitamine" ja pidas „asjassepuutumatuks" tõika, et kutse saadi kätte 6. novembril 2007. Ta esitas veel hageja advokaadile küsimuse: „Võib-olla on jäänud Teil kahe silma vahele, et Te juba andsite selle kuupäeva kohta oma nõusoleku 9. oktoobril 2007?"

62 Hageja advokaat teatas 29. novembri 2007. aasta e-kirjas apellatsiooninõukogu sekretariaadile, et ei tema ega tema klient suulisel arutamisel ei osale.

63 Hageja vastuväidetest hoolimata korraldas apellatsiooninõukogu 4. detsembril 2007 kõigis kolmes asjas – A 005/2007, A 006/2007 ja A 007/2007 – hageja osavõtuta suulise arutamise, nagu nähtub istungi protokollist. Asja A 006/2007 arutati enne asja A 005/2007 läbivaatamist.

64 A. Menne võttis asja arutamisest osa Bundessortenamti eksperdina ja sordiameti teenistujana. Ta väitis muu hulgas, et sordi „LEMON SYMPHONY" registreerimiskatseteks 1997. aastal esitatud taimset materjali oli kahtlemata kasvuregulaatoritega töödeldud, kuid katsete käigus ei ilmnenud siiski ühtegi probleemi, „kuna taimed kasvasid täiesti normaalselt". Ta osutas veel, et registreerimiskatsete ajal „kasvuregulaatorite mõju kadus", ning kinnitas, et „LEMON SYMPHONY" puhul ei olnud kahtlusi 1997. aasta juulis/augustis läbi viidud katsete kvaliteedi osas". Menetlusse astuja väitis omalt poolt, et „kasvuregulaatorite toime kestab tavaliselt vaid neli kuni kuus nädalat", eriti liigi *Osteospermum* puhul.

65 Apellatsiooninõukogu tunnistas 4. detsembri 2007. aasta otsusega (asi A 006/2007) hageja kaebuse kehtetuks tunnistamise taotluse kohta tehtud otsuse peale vastuvõetavaks, kuid jättis selle põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

66 Apellatsiooninõukogu tunnistas 4. detsembri 2007. aasta otsusega (asi A 005/2007) hageja kaebuse tagasilükkamise otsuse peale vastuvõetavaks, kuid jättis selle põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

67 Apellatsiooninõukogu tunnistas 4. detsembri 2007. aasta otsusega (asi A 007/2007) hageja kaebuse kirjelduse kohandamise otsuse peale vastuvõetavaks, kuid jättis selle põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

68 Apellatsiooninõukogu sedastas kõigis kolmes asjas sissejuhatuseks, et kutse suulisele arutamisele saadeti nõuetekohaselt. Ta märkis sellega seoses, et ehkki vastab tõele, et rakendusmääruse artikli 59 lõikes 1 sätestatud ühekuulist tähtaega ei järgitud, kuna hageja sai kutse kätte alles 6. novembril 2007, ei toonud see kaasa mingeid tagajärgi, sest vastavalt osutatud sättele oli hagejaga kokku lepitud kuupäev 4. detsember 2007. Apellatsiooninõukogu seisukoha järgi nõustus hageja tema pakutud kuupäevaga kirjalikult juba 9. oktoobril 2007. Peale selle ei kasutanud hageja talle antud võimalust kümne päeva jooksul, s.o hiljemalt 19. oktoobril 2007 kirjalikult teatada, et tal ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik istungil osaleda. Seega oli hageja sellest kuupäevast alates teadlik, et kuupäeva osas saavutatud kokkuleppe järel saadetakse kutse. 29. oktoobri 2007. aasta kutse väljastusteatele, mille hageja allkirjastas 6. novembril 2007, oli käsitsi kirjutatud „bereits not[iert]" (juba arvesse võetud). Niisiis järgiti kutse saatmise tähtaja määramise eesmärki, s.o anda kutsutud poolele ettevalmistamiseks vähemalt üks kuu või lühem ajavahemik, kui viimane sellega nõustub.

69 Lisaks jättis apellatsiooninõukogu rahuldamata hageja taotlused istungi kuupäeva edasilükkamiseks tulenevalt sellest, et tema advokaat pidi osalema istungil teises kohtus, ning menetluse peatamiseks kuni lõpliku otsuse tegemiseni tühistamise menetluses (asi A 010/2007) põhjusel, et asjad ei olnud jõudnud lõpliku otsuse tegemise staadiumini või et Saksamaa kohtutes oli pooleli rikkumismenetlus.

70 Apellatsiooninõukogu esimehe ametiaeg lõppes 16. detsembril 2007.

Menetlus sordiameti apellatsiooninõukogus asjas A 010/2007

71 Hageja esitas 19. oktoobril 2007 apellatsiooninõukogule tühistamise taotluse kohta tehtud otsuse peale kaebuse, mis registreeriti numbri all A 010/2007.

72 Hageja väitis esitatud kaebuse põhjendamiseks sisuliselt, et taimne materjal, mida kasutati sordi „LEMON SYMPHONY" registreerimiskatsete läbiviimiseks 1997. aastal, oli puudulik. Ta osutas samuti võimalusele, et saadetud taimedest olid lõigatud pistoksad, mis võeti seejärel registreerimiskatsetel kasutusele. Ta viitas veel erinevustele võrreldes sordi „LEMON SYMPHONY" kirjeldusega, mis oli koostatud Jaapanis (vt eespool punkt 6). Ta edastas dr. Ludolphi koostatud ekspertarvamuse, millele on osutatud eespool punktis 16. Ta märkis veel, et 2001. aastast kohaldatavas katsete juhendis võrreldi kõiki näitena nimetatud sorte – välja arvatud sort „NAIROBI" – sordiga „LEMON SYMPHONY" 1997. aastal. A. Menne ja menetlusse astuja esitatud väidete kohta 4. detsembri 2007. aasta istungil asjades A 005/2007, A 006/2007 ja A 007/2007 tegi hageja ettepaneku ekspertiisi abil tõendada oma seisukohta, et kasvuregulaatoritega töötlemise mõju katsetele ei kestnud vaid neli kuni kuus nädalat. Viimaseks selgitas hageja, et tema tühistamise taotlus tugines määruse artikli 20 lõike 1 punktile a ja artiklile 7 nende koosmõjus. Kuna sorti saab käsitada eristatavana ainult juhul, kui see eristub teatavast genotüübist või genotüüpide kombinatsioonist tulenevate tunnuste poolest, siis ei ole tema arvates üks sort teisest eristatav, kui tunnuste väljendumine tuleneb mehaanilisest töötlusest või töötlemisest kasvuregulaatoritega.

73 Hageja kutsuti istungile, mille järel vaidlustas ta 12. jaanuari 2009. aasta täiendavas menetlusdokumendis A. Menne osalemise istungil ja tema väidete arvessevõtmise.

74 Lisaks kordas hageja oma kavatsust ekspertiisi abil tõendada, et 1997. aastal „LEMON SYMPHONY" osas läbi viidud eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse katsete tulemused ei ole tingitud genotüübist, vaid keemilisest ja mehaanilisest töötlusest või asjaolust, et kasutati saadetud taimede pistoksi. Peale selle palus hageja otsesõnu võimalust esitada pakutud tõendid.

75 Suuline arutamine asjas A 010/2007 toimus apellatsiooninõukogus 23. jaanuaril 2009.

76 Apellatsiooninõukogu tunnistas 23. jaanuari 2009. aasta otsusega (asi A 010/2007), mis tehti hagejale teatavaks 15. aprillil 2009, hageja kaebuse tühistamise taotluse kohta tehtud otsuse peale vastuvõetavaks, kuid jättis selle põhjendamatuse tõttu rahuldamata; otsuse põhjendusest tuleks välja tuua järgmised punktid:

„4. Hageja põhjendab oma kaebust väitega, et sordi „LEMON SYMPHONY" osas 1997. aastal läbi viidud katsed olid ekslikud põhjusel, et hinnatav materjal ei vastanud esitatavale materjalile pandud nõuetele, kuna seda oli töödeldud kasvuregulaatoritega ja kasutati õienuppudega taime. Bundessortenamt teatas [sordiametile], et katsete usaldusväärsus võib ohtu sattuda, kui võetakse kasutusele see materjal, kuid tal soovitati katseid jätkata ja võtta esitatud materjalilt pistoksad. Kõikide katsetel kasutatavate sortide pistokstest paljundamine on levinud praktika, lõigates pistoksad samaaegselt, et tagada, et kogu materjalil on ühesugune füsioloogiline vanus. Keemilise töötluse küsimus ei ole nii lihtne, kui hageja väidab. Sordiameti tehniline protokoll TP 176/1, mis on liigi *Osteospermum* suhtes kohaldatav, nõuab, et materjal oleks keemiliselt töötlemata, välja arvatud juhul, kui pädevad ametiasutused annavad oma nõusoleku selliseks töötluseks. Sarnane säte kehtis 1996. aastal, s.o enne seda, kui [asjaomane protokoll] ja [UPOV-i] juhend olid kõnealuse sordi suhtes kohaldatavad. Tundub, et hagejal on jäänud tähelepanuta asjaolu, et 1997. aasta katsed viidi läbi Bundessortenamti ja [sordiameti] vahel kokkulepitud protokolli alusel, mistõttu ei ole õige viidata UPOV-i kirjeldusele. Mis puudutab kasvuregulaatoritega töötlemise mõju, siis võib põhjendatult öelda, et selline töötlemine ei mõjutanud katseid. Sellel kasvuregulaatoril, mida paljundamisel kasutati, ei ole tavaliselt püsivat mõju, kuna taime kasvu hilisemal kontrollimisel tuleb kasvuregulaatoritega täiendavalt pihustada. [Menetlusse astuja]

esitatud teave, et kasvuregulaatoreid kasutatakse kasvu algusperioodil ja nende mõju kaob nelja kuni kuue nädala pärast, on veenev. Väide, et katsed ei ole ebaõige materjali kasutamise tõttu kehtivad, ei ole põhjendatud.

[…]

Hageja esile toodud fakt, et kõik katsete juhendis [TG/176/3] nimetatud võrdlussordid olid 1997. aastal tuntud, ei ole asjakohane, kuna sordikirjeldus on nõuetekohane osas, mis puudutab neid sorte, mis olid [sordiameti] ja Bundessortenamti jaoks sordi „LEMON SYMPHONY” hindamise ajal tuntud.

[…]

6. Sort „LEMON SYMPHONY”, mis on saadud liikide *Osteospermum* ja *Dimorphoteca* geneerilise (*sic*) ristamise teel, on sellisena ainulaadne mitte üksnes oma morfoloogiliste tunnuste poolest, vaid ka oma pideva õitsemisperioodi poolest, mis on pikem kui liigi *Osteospermum* praegustel sortidel. Jaapani aruandest, millele toimik viitab, ilmneb, et võrdlussortidena kasutati liigi *Dimorphoteca* sorte. „LEMON SYMPHONY” ainulaadsuse tõttu ei olnud võimalik 1997. aastal Bundessortenamti läbi viidud katsete raames leida võrdlussorte, millega teda võrrelda.

[…]

7. Hageja ei väida, et „LEMON SYMPHONY” ei ole UPOV-i mõnest võrdlussordist eristatav. Hageja ei ole nimetanud ühtegi sorti, mis ei olnud taotluse esitamise ajal sordist „LEMON SYMPHONY” eristatav, mida aga [määruse] artikli 20 lõikes 1 konkreetselt nõutakse, kuid samas püüab ta oma hagis tõendada, et see sort ei eksisteerinud oma praegusel kujul ja et katsed ei ole kehtivad seetõttu, et esitatud materjal ei olnud õige.”

77 Apellatsiooninõukogule 30. märtsil 2009 saadetud kirjas esitas hageja hulga kriitilisi märkuseid ja vastuväiteid nii istungi protokolli kui ka istungi läbiviimise kohta 23. jaanuaril 2009, mis on tema arvates täiesti ebaseaduslikud, ning soovib seda Üldkohtule tunnistajate ütlustega tõendada. Kiri sisaldab muu hulgas järgmiseid väiteid:

„2. Ebatäpne ülevaade [sordiameti] ja Bundessorteamti vahel väidetavalt sõlmitud kokkuleppest

a) Protokolli punktis 2 esitatud ülevaade, mille kohaselt edastas [sordiamet] „seejärel” ühe koopia Bundessortenamtiga sõlmitud kokkuleppest, annab moonutatud pildi ja loob seega ebaõige ettekujutuse sündmustest. Hagejal ei olnud võimalust esitada [sordiameti] esitatud „kokkuleppele” märkusi enne seda, kui apellatsiooninõukogu otsustas A. Menne istungil osalemise.

Tegelikult saatis [sordiamet] apellatsiooninõukogule vahetult enne arutelu algust dokumendi, kuid ei saatnud seda hagejale.

Alles istungi hilisema katkestamise ajal, kui apellatsiooninõukogu oli juba nõupidamiseks lahkunud, anti hagejale dokumendi „EXAMINATION OFFICE – DESIGNATION AGREEMENT” koopia. Hagejal ei olnud võimalust enne nõupidamist ja apellatsiooninõukogu otsust selle dokumendi kohta märkusi esitada.

Seetõttu väidab hageja, et on rikutud tema õigust olla ära kuulatud. Kui apellatsiooninõukogu tegi pärast nõupidamist teatavaks oma otsuse A. Menne istungil osalemise kohta, tugines ta oma otsuses muu hulgas asjaolule, et A. Menne osalemist istungil „ei takista sordiameti ja Bundessortenamti vahel sõlmitud kokkuleppes ükski asjaolu”; seega tugines ta dokumendile, mis talle oli esitatud. Seda tuleb käsitleda määruse […] artikli 75 rikkumisena, kuna hageja ei saanud selle kokkuleppe suhtes ei suuliselt ega kirjalikult seisukohta võtta.

b) Samuti ei sisalda protokoll vastuväiteid, mis hageja [sordiameti] esitatud dokumendile „EXAMINATION OFFICE – DESIGNATION AGREEMENT" hiljem esitas, kuigi need tuleb sisulise otsuse tegemisel arvesse võtta.

Hagejale antud koopial ei ole ühtegi allkirja. Hageja märkis sõnaselgelt, et alates 31. detsembrist 2006 ei ole kokkulepe igal juhul enam kehtiv (vt kokkuleppe artikli 11 lõige 1).

Dokumendi artikli 11 lõikele 1 tuginedes vaidles hageja vastu ka [sordiameti] juhataja poolt istungil antud vastusele, mille kohaselt oli kokkulepe kõnesolevate katsete ajal kehtiv. Vastavalt osutatud klauslile hakkas kokkulepe kehtima kõige varem alates 1. jaanuarist 2005. Ka selle asjaolu kohta ei ole protokollis midagi märgitud.

Hageja vaidlustas istungil tõendite puudumise tõttu ka [sordiameti] juhataja väite kokkuleppe pikendamise kohta, kuid protokolli seda ei kantud.

Samuti ei sisalda protokoll apellatsiooninõukogu poolt [sordiametile] antud korraldust esitada kokkuleppe kehtiv versioon.

Täienduseks olgu veel öeldud, et hagejale saadetud dokumendis ei ole Bundessortenamti [sordiameti] lepingupartnerina isegi mainitud. Rakendusmääruse artikli 15 lõike 2 kohaselt peavad kontrolliasutuse töötajate toimingud olema sooritatud „[kokkuleppega] kooskõlas". Järelikult saab ainult neid toiminguid, mis on kokkuleppes otsesõnu ette nähtud, pidada [sordiameti] toiminguteks, millele võib kolmanda isiku vastu tugineda. Seevastu ei piisa sellest, kui kokkulepe teatud toimingute osas „vaikib".

3. A. Menne esitatud teave

Protokollis on A. Menne istungil esitatud teavet kajastatud mittetäielikult ja ebatäpselt.

a) Kõige probleemsem on protokollis järgmine osa:

Hageja küsis istungil A. Mennelt, kas sordi „LEMON SYMPHONY" eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse katsed viidi läbi [menetlusse astuja] saadetud taimede või nendest taimedest võetud pistoksadest kasvatatud taimedega. A. Menne vastas, et ta ei mäleta, nii et ta ei ole hetkel suuteline andma kindlat vastust, kas sordi „LEMON SYMPHONY" eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse katsed viidi läbi saadetud taimede või nendest paljundatud taimedega. Seetõttu ei ole tõendi väärtust ühelgi A. Menne väitel katsete läbiviimise kohta, sest on võimatu ette kujutada, kuidas ta saab avaldada oma arvamust katsete kohta, kui ta isegi ei tea, millega need läbi viidi.

A. Menne väide, et ta võib kinnitada, et sordi „LEMON SYMPHONY" puhul kasutatud kasvuregulaator ei avaldanud registreerimiskatsetele mingit mõju, on samuti ainetu. Kui A. Menne ei mäleta juba seda, milliseid taimi katseteks kasutati, siis ei ole tal ka võimalik tõendada taimede ja kasvuregulaatorite vahelist seost.

Protokollis ei ole märgitud ka asjaolu, et apellatsiooninõukogu tunnistas vastuvõetamatuks hageja küsimuse A. Mennele, kuidas ta selgitab [sordiameti] toimikus olevat käsitsi kirjutatud märkust, mille kohaselt lõigati pistoksad saadetud taimedelt.

b) Protokolli punktis 4 esitatud järeldus, mille kohaselt on A. Menne täiesti kindel, et kasvuregulaatorite mõju ei kesta kauem kui üks kuu, ei ole õige. A. Menne väitis tegelikult, et tema arvates ei avalda kasvuregulaatorid taimedele mõju kauem kui kuus kuni kaheksa nädalat.

c) Samuti ei saa pidada täpseks protokollis esitatud järeldust, mille kohaselt kinnitas A. Menne, et 1997. aastal oli sort „LEMON SYMPHONY" selle liigi ainus tuntud sort. A. Menne põhjendas sellist „ainulaadsust" asjaoluga, et see sort – erinevalt kõigist varem tuntud sortidest – õitseb aasta läbi, välja arvatud külmaperioodil. Hageja vastas talle, et see tunnus ei ole sordi välimusega kuidagi seotud. Seega ei saa pelgalt selle tunnuse alusel otsustada, kas sort on määruse […] artikli 7 tähenduses eristatav.

Apellatsiooninõukogul tuleb oma otsuses eespool esitatud aspektid arvesse võtta.

4. Hageja pakutud tõendusmaterjal 12. jaanuari 2009. aasta menetlusdokumendis

[Sordiamet] palus oma märkuste punktides 48 ja 49 apellatsiooninõukogul asjaomane tõendusmaterjal tähelepanuta jätta. Seevastu ei ole protokollis ühtegi viidet hageja selgitustele 12. jaanuari 2009. aasta menetlusdokumendis pakutud tõendusmaterjali kohta.

Protokollis ei ole mainitud asjaolu, et hageja soovis esitada uue täiendava tõendi oma väite kohta, et kasvuregulaatoritega töötlemine avaldas mõju 1997. aastal läbi viidud katsetele. Sellega seoses tegi hageja ettepaneku viia läbi uus kasvatuskatse õienuppudega taimse materjaliga, mida on lõigatud ja keemiliselt töödeldud, ning lasta katset hinnata sõltumatul eksperdil.

5. Muud ebatäpsused ja puudused

Protokollis on palju ebatäpsusi ja puudusi, mille ma võtan lühidalt kokku järgmiselt:

a) Otsuses, millega apellatsiooninõukogu lubas A. Mennel osaleda ülejäänud istungil, ei seadnud apellatsiooninõukogu eelduseks, et A. Menne peab andma oma arvamuse „eksperdina". Vastavasisuline järeldus protokolli punktis 3 on ebaõige ega vasta punktis 4 toodule, mille kohaselt on A. Menne menetlusosalisena „[sordiameti] poolel". Asjaolu, et seoses A. Menne ärakuulamisega ei teinud apellatsiooninõukogu tõendeid puudutavat otsust rakendusmääruse artikli 60 lõike 1 tähenduses, räägib vastu väitele, et A. Mennet tuleb käsitleda eksperdina.

b) Protokollis sisalduv märkus, et hageja tugineb (üksnes) asjaolule, et 1997. aastal läbi viidud eristatavuse, ühtlikkuse ja püsivuse katsed on „ebausaldusväärsed", on ebatäpne. Vastupidi, hageja väitis, et tema tühistamise taotluse aluseks oli argument, et 1997. aasta kirjelduses määratletud sort „LEMON SYMPHONY" ei ole eristatav, kuna tunnuste väljendumine ei tulenenud uuritud taime genotüübist.

6. Taotlus

Hageja palub protokolli parandamist ning ebatäpsuste ja puuduste kõrvaldamist. Sisulise otsuse aluseks peab olema selline istungi käik, nagu ilmneb parandatud protokollist."

78 Apellatsiooninõukogu teatas hagejale 7. aprilli 2009. aasta e-kirjas, et tema märkused istungi protokolli kohta on teistele menetlusosalistele teadmiseks edastatud.

Menetlus

79 Hageja esitas otsuse A 007/2007 peale hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 3. aprillil 2008 ja mis registreeriti numbri all T-133/08.

80 Hageja esitas otsuse A 006/2007 peale hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 4. aprillil 2008 ja mis registreeriti numbri all T-134/08.

81 Hageja esitas otsuse A 005/2007 peale hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 13. mail 2008 ja mis registreeriti numbri all T-177/08.

82 Pärast poolte ärakuulamist liideti Üldkohtu seitsmenda koja esimehe 3. septembri 2008. aasta määrusega kohtuasjad T-133/08, T-134/08 ja T-177/08 kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ja kohtuotsuse tegemiseks.

83 Üldkohtu kantseleisse 25. veebruaril 2009 saabunud avalduses taotles hageja luba uue väite esitamiseks vastavalt Üldkohtu kodukorra artikli 48 lõikele 2. Samale dokumendile olid lisatud sordiameti kirjalikud märkused, mis ta apellatsiooninõukogus 23. jaanuaril 2009 toimunud suulisel arutamisel asjas A 010/2007 oli esitanud. Pärast nimetatud dokumendi ja selle lisa kohtutoimikusse kandmist paluti pooltel esitada vastuseks oma kirjalikud märkused. Sordiamet täitis selle palve dokumendis, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 23. märtsil 2009. Menetlusse astuja esitas oma märkused vastutepliigis.

84 Üldkohus (seitsmes koda) palus 22. juunil 2009 pooltel menetlust korraldava meetmena teavitada teda asjas A 010/2007 esitatud kaebuse lahendamise tulemusest ning selles asjas tehtava apellatsiooninõukogu otsuse tagajärgedest, mis puudutavad järgnevaid samme liidetud kohtuasjades T-133/08, T-134/08 ja T-177/08. Pooled täitsid selle nõude määratud tähtaja jooksul.

85 Hageja esitas otsuse A 010/2007 peale hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 24. juunil 2009 ja mis registreeriti numbri all T-242/09.

86 Pärast poolte ärakuulamist liideti Üldkohtu seitsmenda koja esimehe 15. juuni 2010. aasta määrusega kohtuasjad T-133/08, T-134/08, T-177/08 ja T-242/09 suuliseks menetlemiseks ja kohtuotsuse tegemiseks.

87 Kuna Üldkohtu uuest tööaastast alates muudeti kodade koosseisu ja ettekandja-kohtunik määrati teise kotta, siis määrati ka käesolevad kohtuasjad teisele kojale.

88 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Üldkohus (teine koda) alustada suulist menetlust vastavalt kodukorra artiklile 135a, olles eelnevalt tuvastanud, et teatavad menetlusosalised olid esitanud sellekohase põhjendatud taotluse määratud tähtaja jooksul.

89 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu (teine koda) küsimustele kuulati ära 28. veebruari 2012. aasta kohtuistungil.

Poolte nõuded

90 Hageja palub kohtuasjas T-133/08 Üldkohtul:

— tühistada otsus A 007/2007 ja tunnistada kirjelduse kohandamise otsus kehtetuks;

— mõista kohtukulud välja sordiametilt.

91 Hageja palub kohtuasjas T-134/08 Üldkohtul:

— tühistada otsus A 006/2007;

— mõista kohtukulud välja sordiametilt.

92 Hageja palub kohtuasjas T-177/08 Üldkohtul:

— tühistada otsus A 005/2007;

— mõista kohtukulud välja sordiametilt.

93 Hageja palub kohtuasjas T-242/09 Üldkohtul:

— tühistada otsus A 010/2007;

— mõista kohtukulud välja sordiametilt.

94 Juhul kui Üldkohus peaks leidma, et asjaolud vajavad selgitamist, palub hageja lisaks Üldkohtul võtta kohtuasjas T-242/09 järgmised menetlust korraldavad meetmed:

— koguda hageja pakutud tõendeid, mis kinnitaksid väidet, et A. Menne väitis 23. jaanuari 2009. aasta istungil, et ta ei mäleta enam, kas „LEMON SYMPHONY" registreerimiskatsed viidi läbi saadetud taimede või nendelt lõigatud pistokstega;

— koguda hageja pakutud tõendeid ekspertarvamuse vormis, mis kinnitaksid hageja väidet, et liigi *Osteospermum* taimse materjali kasvuregulaatoritega töötlemine ja mehaaniline lõikamine ei „kaota" katseteks kasvatamise korral oma mõju ja see mõjutab katse tulemusi;

— koguda muid kaebemenetluses ja käesolevas menetluses hageja pakutud tõendeid niivõrd, kui Üldkohus peab seda vajalikuks.

95 Sordiamet palub Üldkohtul:

— jätta kohtuasjas T-133/08 esitatud hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata osas, milles taotletakse kirjelduse kohandamise otsuse tühistamist, ning ülejäänud osas põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

— jätta kohtuasjades T-134/08 ja T-177/08 esitatud hagid põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

— jätta kohtuasjas T-242/09 esitatud hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata ja igal juhul põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejalt;

— otsustada, et kui üks hagides esitatud nõuetest rahuldatakse, siis kannab sordiamet üksnes enda kohtukulud ja vaid rahuldatud nõude ulatuses.

96 Ühtlasi palub sordiamet Üldkohtul kohtuasjas T-242/09 hageja esitatud menetlust korraldava meetme taotlus rahuldamata jätta.

97 Menetlusse astuja palub Üldkohtul kohtuasjades T-133/08, T-134/08, T-177/08 ja T-242/09:

— jätta hagi rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejalt.

Sissejuhatavad märkused nelja liidetud kohtuasja omavahelise seotuse ja nende läbivaatamise järjekorra kohta

98 Nagu hageja oma kirjalikes märkustes õigesti märgib ja nagu ta kohtuistungil üle kordas, on kolm esimest liidetud kohtuasja – T-133/08, T-134/08 ja T-177/08 – omavahel tihedalt seotud ning sõltuvad kohtuasjast T-242/09 („LEMON SYMPHONY" tühistamise menetlus), mistõttu tuleb

viimasena nimetatud kohtuasja käesolevas kohtuotsuses esmajärjekorras käsitleda. Selle kohtuasja tulemus määrab ära ülejäänud kolme kohtuasja tulemuse, juhul kui otsus A 010/2007 tühistatakse. Seejärel tulevad kahanevas tähtsuse ja seotuse järjekorras vaatluse alla kohtuasi T-134/08 („LEMON SYMPHONY" kehtetuks tunnistamise menetlus), siis kohtuasi T-133/08 („LEMON SYMPHONY" kirjelduse kohandamine) ja lõpuks kohtuasi T-177/08 (sordi „SUMOST 01" ühenduse kaitse alla võtmise taotlus). Kolme viimast kohtuasja käsitletakse käesolevas kohtuotsuses siiski ühiselt, kuna näib, et nendes asjades vaidlustatud otsustes rikutakse samu menetlusnorme ja kaitseõigusi, nagu punktis 216 ja sellele järgnevates punktides allpool selgitatakse.

99 Hageja märkis kohtuistungil, et ta loobub väitest, mille ta kohtuasjas T-134/08 algselt esitas, ning toetab edaspidi kohtuasjas T-242/09 esitatud väidet, et „SYMPHONY" on säilinud püsivana, kuid selle kirjeldus 1997. aastal ei olnud piisav. Ta ei loobunud siiski ametlikult oma hagist kohtuasjas T-134/08, mistõttu tuleb selle läbivaatamist jätkata.

Kohtuasi T-242/09

Vastuvõetavus

100 Apellatsiooninõukogu leidis otsuses A 010/2007, et hagejal oli menetlusosalisena ja tühistamise taotluse kohta tehtud otsuse adressaadina õigus apellatsiooninõukogule taotlus esitada.

101 Sordiamet vaidleb sellele seisukohale vastu ja väidab, et hageja ei olnud tühistamise menetluse pooleks, kuna ta ei esitanud vastavasisulist taotlust rakendusmääruse artikli 1 lõike 2 tähenduses. Sordiameti seisukoha järgi on määruse artikli 20 kohaselt algatatud menetlus põhimõtteliselt menetlus omal algatusel. Sordiamet leiab siiski, et selline õigusnormi rikkumine apellatsiooninõukogu poolt ei oma tähtsust, kuna hagejal oli õigus esitada tühistamise taotluse kohta tehtud otsuse peale kaebus muul alusel, s.o isikuna, keda see otsus otseselt ja isiklikult puudutab.

102 Sellest tulenevalt leiavad sordiamet ja menetlusse astuja, et hagi tuleb vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata. Nende arvates on sordikaitse tühistamise taotlus määruse artikli 20 lõike 1 punkti a ja artikli 7 kohaselt vastuvõetav vaid juhul, kui on olemas faktilised asjaolud ja tõendid, et kõnealune sort ei ole vähemalt ühe olulise tunnuse poolest oma geneetilises ülesehituses eristatav ükskõik millisest muust sordist, mis oli sordikaitse taotluse esitamise ajal üldtuntud. Käesoleval juhul on hageja viidanud üksnes menetlusnormide rikkumisele, mis ei ole asjakohane ja mida sordiamet ega apellatsiooninõukogu ei pea määruse artikli 20 kohases tühistamise menetluses arvesse võtma.

103 Samas tundub, et nendes küsimustes ei ole vaja seisukohta võtta, kuivõrd käesolev hagi tuleb igal juhul põhjendamatuse tõttu rahuldamata jätta, nagu allpool selgitatakse. Väljakujunenud kohtupraktika järgi tuleb Üldkohtul hinnata, kas käesoleva juhtumi asjaolusid arvestades on korrakohasest õigusemõistmisest tulenevalt põhjendatud, kui kohus jätab kohtuasjas hagi sisuliselt rahuldamata ilma kostja esitatud vastuvõetamatuse vastuväite kohta otsust tegemata (Euroopa Kohtu 26. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-23/00 P: nõukogu *vs.* Boehringer, EKL 2002, lk I-1873, punktid 50-52, ja 22. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-6/06 P: Cofradía de pescadores „San Pedro" de Bermeo jt *vs.* nõukogu, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 21).

Sisulised küsimused

104 Hageja esitab oma hagi põhjendamiseks neli väidet, mis puudutavad vastavalt määruse artiklite 76 ja 81 rikkumist nende sätete koostoimes, määruse artiklite 20 ja 7 rikkumist nende sätete koostoimes, määruse artikli 75 rikkumist ning rakendusmääruse artikli 63 lõigete 1 ja 2 rikkumist.

Esimene väide, et on rikutud määruse artikleid 76 ja 81 nende sätete koostoimes

– Poolte argumendid

105 Hageja väidab, et on rikutud „omal algatusel uurimise põhimõtet", ning viitab vaidlustatud otsuse vastuolulisusele. Ta väidab siinjuures, et ta ei vaidlusta tõenditele antud hinnangut apellatsiooninõukogu poolt. Tema arvates tegi aga apellatsiooninõukogu õiguslikult ebaõige otsuse põhjusel, et ei kogunud ega hinnanud tõendeid, vaid ühepoolselt ja kontrollimata tugines teiste menetlusosaliste täiesti põhjendamata argumentatsioonile, pidades seda „veenvaks", ilma et ta oleks võtnud arvesse hageja esitatud asjassepuutuvaid ja põhjendatud vastuväiteid või tema pakutud tõendeid.

106 Hageja leiab, et apellatsiooninõukogu ei saanud õigusnormi rikkumata jõuda kindlale järeldusele, et „LEMON SYMPHONY" osas 1997. aastal läbi viidud katsed oli nõuetekohased ning et sordiamet leidis õigesti, et see sort on määruse artikli 7 mõttes eristatav.

107 Hageja väidab konkreetsemalt esiteks, et apellatsiooninõukogu rikkus määruse artikleid 76 ja 81, kui ta ei kogunud mitte ühtegi hageja pakutud tõendit, samas kui „LEMON SYMPHONY" registreerimiskatsete kohta oli vaja välja selgitada mitu asjaolu ning ta ise oli vastavate menetlustoimingute tegemist taotlenud.

108 Sellega seoses väidab hageja alustuseks, et vastupidi Bundessortenamti nõuetele oli registreerimiskatseteks menetlusse astuja 1997. aastal esitatud taimne materjal müügiks ettenähtud tooted, millel olid õienupud ning mida oli lõigatud ja kasvuregulaatoritega töödeldud. Vaidlus käib üksnes sellise töötlemise mõju üle sordikirjelduses määratletud välistele tunnustele.

109 Edasi heidab ta apellatsiooninõukogule ette esiteks, et viimane ei käsitlenud küsimust, milliste taimedega registreerimiskatsed tehti. Sellele küsimusele vastuse leidmine on aga ülimalt tähtis. Hageja väitis, et kui pistoksad oleks võetud 1997. aasta jaanuaris, ei oleks nendest kasvanud taimed saanud tunnuste kindlaksmääramisel 1997. aasta augustis olla kasvustaadiumis, mis on võrreldav registreerimiskatsetel kasutatud võrdlussortidega, mis oleks tulnud Bundessortenamtile üle anda 2006. aasta detsembris; ta soovis oma väiteid ekspertiisi abil tõendada.

110 Siinjuures on vastuoluline ja tõendamata apellatsiooninõukogu väide, et „kõikide katsetel kasutatavate sortide pistokstest paljundamine on levinud praktika, lõigates pistoksad samaaegselt, et tagada, et kogu materjalil on ühesugune füsioloogiline vanus". Apellatsiooninõukogu ei ole kuidagi tõendanud, et kõnealust „levinud praktikat" järgiti käesolevas asjas kõikide võrreldavate sortide puhul. Ta osutab sellega seoses vaid ühele sordiameti „soovitusele" Bundessortenamtile jätkata katseid pistokstega. Pealegi oleks tema muud väited kasvuregulaatorite mõju kohta üleliigsed olnud, kui ta oleks tahtnud kaitsta seisukohta, et pistokste kasutamine välistas igasuguse kasvuregulaatorite võimaliku mõju. Igal juhul ei ole tõendatud „eeldus", millele apellatsiooninõukogu oma otsuses tugines, kuna viimane ei määranud antud väite tõendamiseks ühtegi menetlustoimingut. Seda ei ole tõendatud ka A. Menne ütlustega, sest ta väitis apellatsiooninõukogu istungil, et ta ei suuda enam meenutada, kas registreerimiskatsed viidi läbi töödeldud taimede või nendelt lõigatud pistokstega.

111 Kui vaidlustatud otsust tuleb tõlgendada nii, et ka apellatsiooninõukogu oli veendumisel, et 1997. aasta registreerimiskatsed viidi läbi keemiliselt ja mehaaniliselt töödeldud taimedega, heidab hageja apellatsiooninõukogule teiseks ette, et viimane tegi taimede töötlemise mõju puudumise kohta vastuolulised ja tõendamata järeldused. Hageja meenutab siinjuures, et ta on järjekindlalt väitnud, et registreerimiskatsed keemiliselt ja mehaaniliselt töödeldud taimse materjaliga – mis on lisaks „müügiks ettenähtud tootena, millel on õienupud" erinevas kasvustaadiumis kui võrdluseks kasutatavad „noored taimed" – ei anna alust teha järeldust, et sort on vastavalt määruse artiklile 7 eristatav. Hageja

soovis oma väiteid, sh kasvuregulaatorite püsivat mõju mitmel korral, kaasa arvatud apellatsiooninõukogu istungil ekspertiisi abil tõendada ning taotles vastavate menetlustoimingute määramist.

112 Apellatsiooninõukogu vastavad järeldused vaidlustatud otsuse punktis 4 (lk 7) ei tugine poolte esitatud argumentidele apellatsiooninõukogus, vaid oletustele, mis ta ise menetluse käigus tegi. Need ei tulene ei toimikust ega ole tõenditega kinnitatud, võttes arvesse, et hageja taotlustest hoolimata ei määranud apellatsiooninõukogu ühtegi menetlustoimingut, vaid otsustas selle asemel eelistada A. Menne argumente. Nagu Bundessortenamti 6. novembri 1996. aasta kirjast ilmneb, on asjakohatud ja ekslikud ka apellatsiooninõukogu väited katsete juhendi TG/176/3 kohaldamatuse kohta. Lisaks ei ole apellatsiooninõukogu võtnud arvesse tõsikindlat asjaolu, et menetlusse astuja saadetud taimed olid „müügiks ettenähtud tooted, millel on õienupud" ehk teisisõnu täielikult välja arenenud taimed, mis olid kohe õide puhkemas, mida oli võimatu noorte taimedega võrrelda.

113 Teiseks väidab hageja, et apellatsiooninõukogu ei võtnud arvesse tema esitatud tõendusmaterjali või hindas seda ilmselgelt ebaõigesti.

114 Sellega seoses rõhutab hageja, et ta on korduvalt vaidlustanud sordiameti väite, et 1997. ja 2005. aastal sordi „LEMON SYMPHONY" taimse materjalina uuritud taimed olid identsed. Tõsisasi, et kõnealust sorti ei saanud alates 2002. aastast kirjeldada samamoodi nagu 1997. aastal, tõendab tema arvates, et selle sordi registreerimiskatsed 1997. aastal ei olnud sellel aastal materjali töötlemise tõttu usaldusväärsed. Apellatsiooninõukogu jättis hageja argumendi tähelepanuta, tehes vaidlustatud otsuse punktis 5 (lk 8) järelduse, et sordi „LEMON SYMPHONY" taimed olid aastatel 1997 ja 2005 väliselt identsed ning et sordikirjeldus muutus 2000. aastast üksnes juhendis tehtud muudatuste tõttu. Hageja arvates on see järeldus asjakohatu.

115 Esiteks ei ole ükski pooltest vaielnud vastu hageja argumendile, et sordi „LEMON SYMPHONY" taimse materjalina 2001. aastal uuritud taimede tunnuse „varte asend" väljendumisaste määratleti kui „poolpüstine (2)". Nimetatud katsete läbiviimise aastal kehtis juba katsete juhend TG/176/3. Seega ei ole loogiliselt seletatav asjaolu, kõnealuse katsete juhendi kohaldamisel oli võimalik väljendumisaste „poolpüstine kuni horisontaalne (5)" määrata alles 2005. aastal. Olulise muudatuse sordikirjelduses oleks pidanud siiski sedastama juba 2001. aastal.

116 Teiseks asjaolu, et näidissortidele tunnuse „varte asend" osas viitab esimest korda katsete juhend TG/176/3, samas kui „tunnuste tabelis IV" neid ei mainita, ei tõenda samuti vaidlustatud otsuse põhjendatust. Samuti ei ole vaidlustatud hageja argumenti, et kõiki näitena nimetatud sorte (välja arvatud sort „NAIROBI") juba kasvatati seoses 1997. aasta registreerimiskatsetega. Kuna neid sorte tõepoolest omavahel võrreldi, on apellatsiooninõukogu järeldus asjakohatu. Lisaks ei esitatud ühtegi vastuväidet hageja argumendile, et sort „ZULU", mida võrreldi 1997. aastal sordiga „LEMON SYMPHONY", on „püstine" sort. Peale selle tõendab sordiameti tehnilise protokolli TP 176/1 uus versioon aastast 2007, et apellatsiooninõukogu väited on alusetud. Hageja leiab, et kui 2001. aastal kasutatud näidised ei peegeldanud nõuetekohaselt liigi *Osteospermum* sorte, ei oleks saanud neid 2007. aasta versioonis sellistena uuesti kasutada.

117 Kolmandaks ei võtnud apellatsiooninõukogu arvesse Bundessortenamti 22. märtsi 2006. aasta e-kirja, milles see amet tunnistas, et tal ei ole võimalik 2006. aastal koostada kirjeldust 1997. aastal kasutatud tunnuste tabeli VI alusel. Hageja arvates on see avaldus vastuolus apellatsiooninõukogu järeldusega, mille kohaselt oli 2005. aastal taimedel 1997. aastal uuritud taimedega identne fenotüüp. Ta leiab, et kui taimed olid 2005. aastal identsed, oleks tulnud neid tunnuste tabelis VI kirjeldada täpselt samamoodi nagu 1997. aasta kirjelduses.

118 Neljandaks on Jaapanis sordiga „LEMON SYMPHONY” läbi viidud katseid käsitlev selgitus vaidlustatud otsuses ebaõige. Vastupidi apellatsiooninõukogu väidetele oli vaieldamatult tegemist selle sama sordiga, mistõttu oleks hageja arvates pidanud põhjalikumalt käsitlema küsimust, miks anti taimele Jaapanis teistsugune hinnang.

119 Viiendaks ei võtnud apellatsiooninõukogu mingil viisil arvesse dr. Ludolphi koostatud ekspertarvamust, mille ta menetlusse astuja jaoks koostas ning millest nähtub, et „LEMON SYMPHONY” ei ole kunagi olnud püstine sort. Hageja leiab, et seda aspekti õigesti hinnates oleks pidanud apellatsiooninõukogu jõudma järeldusele, et ka menetlusse astuja seisukoha järgi olid selle sordi 1997. aasta registreerimiskatsed ekslikud.

120 Kuuendaks ei arvestata vaidlustatud otsuses üldse asjaoluga, et kui „LEMON SYMPHONY” välja jätta, ei ole liigi *Osteospermum* ühegi teise sordi kirjeldust kohandatud.

121 Sordiamet ja menetlusse astuja väidavad, et käsitletav väide on põhjendamata, võttes eelkõige arvesse sordiametile sordi registreerimiskatsete läbiviimiseks ja taimse materjali kasutamiseks antud kaalutlusõigust.

– Üldkohtu hinnang

122 Kõigepealt tuleb meenutada, et vastavalt määruse artikli 20 lõike 1 punktile a tunnistab sordiamet ühenduse sordikaitse õigustühiseks, „kui on kindlaks tehtud”, et artiklites 7 või 10 sätestatud tingimused ei olnud sordi ühenduse kaitse alla võtmise ajal täidetud.

123 Vastavalt määruse artiklile 76 „Faktide kontrollimine [sordi]ameti omal algatusel”, mille rikkumist käesolevas asjas väidetakse, kontrollib sordiamet algatatud menetlustes omal algatusel fakte „niivõrd, kuivõrd seda nähakse ette artiklite 54 ja 55 kohase kontrollimisega”.

124 Vastavalt määruse artiklile 54 kontrollib sordiamet ühenduse sordikaitse taotlust sisuliselt. Sellega seoses kontrollib ta muu hulgas, kas sort võib olla ühenduse sordikaitse esemeks artikli 5 kohaselt ja kas sort on artikli 10 kohaselt uudne.

125 Määruse artiklis 55 on sätestatud, kui sordiamet ei ole esmase kontrollimise põhjal avastanud sordi ühenduse kaitse all võtmise suhtes takistusi, võtab ta vajalikud meetmed, et pädev asutus või pädevad asutused (kontrolliasutused) saaksid vähemalt ühes liikmesriigis läbi viia artiklites 7-9 (eristatavuse, püsivuse ja ühtlikkuse nõuded) sätestatud tingimuste täitmisega seotud registreerimiskatsed.

126 Alustuseks tuleb veel märkida, et määruse artikkel 76, mis puudutab faktide kontrollimist sordiameti omal algatusel, ei ole grammatiliselt tõlgendades kohaldatav apellatsiooninõukogu menetluses, milles vaadatakse läbi kaebust sordiameti otsuse peale mitte tunnistada poole taotlusel ühenduse sordikaitse õigustühiseks, kuna see menetlus ei kuulu määruse artiklite 54 ja 55 kohaldamisalasse.

127 Nimetatud menetluses ei pea apellatsiooninõukogu teostama sisulist kontrolli vastavalt määruse artiklile 54 või läbi viima registreerimiskatseid vastavalt määruse artiklile 55 ega isegi otsustama selliste katsete seaduslikkuse üle, mis sordiamet on ühenduse sordikaitse taotluse menetlemise raames läbi viinud.

128 Tema ülesanne on üksnes poole taotlusel otsustada, kas on seaduslik määruse artikli 20 lõike 1 punkti a alusel tehtud sordiameti otsus mitte tunnistada ühenduse sordikaitse õigustühiseks põhjusel, et asjaomane pool ei ole „kindlaks teinud”, et artiklites 7 või 10 sätestatud tingimused ei olnud sordi ühenduse kaitse alla võtmise ajal täidetud.

129 Kuna sordiamet ei alustanud tühistamise menetlust omal algatusel, vaid asjast huvitatud poole taotlusel, panevad määruse artiklid 76 ja 81 koostoimes artikliga 20 nimetatud poolele kohustuse tõendada, et tühiseks tunnistamise tingimused on täidetud.

130 On tõsi, et niisugune tõendamiskoormise üleminek ja tõendite kogumine erineb oluliselt sellest, mis on ühenduse kaubamärgi valdkonnas ette nähtud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 207/2009 ühenduse kaubamärgi kohta (ELT L 78, lk 1) artiklis 76, milles on sätestatud, et „[a]sju menetledes kontrollib amet fakte omal algatusel; registreerimisest keeldumise suhteliste põhjustega seotud menetlustes piirdub amet siiski kontrollimisel osaliste esitatud faktide, tõendite ja väidetega ning esitatud nõudmistega". Selline erinev tõendamise kord on siiski seletatav asjaoluga, et erinevalt ühenduse kaubamärgi määrusest ei tehta käesolevas asjas kõne all olevas määruses vahet absoluutsetel ja suhtelistel keeldumispõhjustel.

131 Muu hulgas on määrusega kehtestatud kord kooskõlas ühenduse disainilahenduse valdkonnas kehtestatud korraga, mis on ettenähtud nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määruse (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta (EÜT L 3, lk 1; ELT eriväljaanne 13/27, lk 142) artikli 63 lõikes 1, mille kohaselt:

„Asju menetledes kontrollib amet fakte omal algatusel. Seevastu kehtetuks tunnistamisega seotud menetlustes piirdub amet kontrollimisel osaliste esitatud faktide, tõendite ja argumentidega ning esitatud nõudmistega."

132 Kõnesolev kord vastab ka õiguse üldpõhimõtetele ning tõendamiskoormise ja tõendite kogumise suhtes kohaldatavatele menetlusnormidele, sh põhimõttele *adage actori incumbit onus probandi.* Sellega seoses tuleb märkida, et vastavalt määruse artikli 81 lõikele 1, mille rikkumist samuti käesolevas asjas väidetakse, kohaldab sordiamet juhul, kui määruses või rakendusmääruses menetlust reguleerivad sätted puuduvad, „liikmesriikides üldiselt tunnustatud menetlusõiguse põhimõtteid".

133 Seega tuleb esimene väide tagasi lükata, kuna see põhineb ekslikul eeldusel, et käesolevas asjas lasus tõendamiskoormis sordiametil vastavalt määruse artiklitele 76 ja 81.

134 Igatahes ei tule ühestki sättest määruses, mille rikkumisele tuginetakse, et menetlus sordiametis on puhtalt inkvisitsiooniline menetlus. „Omal algatusel uurimise põhimõte", millele artikli 76 esimeses lauses seoses registreerimiskatsetega viidatakse, tuleb ühitada sama artikli teises lauses sätestatud põhimõttega, mille kohaselt jätab sordiamet tähelepanuta faktid või tõendid, mis ei ole esitatud tema poolt kindlaksmääratud tähtaja jooksul. Seega peavad menetlusosalised sordiametis esitama faktilised asjaolud, millele nad soovivad tugineda, õigeaegselt ning esitama tõendid, millega ta soovib neid asjaolusid tõendada.

135 Niivõrd kui osutatud sätted on kohaldatavad menetluses, mille esemeks on kaebus sordiameti poolt määruse artikli 20 alusel tehtud otsuse peale mitte tunnistada taimesordi ühenduse kaitse alla võtmine õigustühiseks, peab õigustühisusele tuginev pool esitama faktid ja tõendid, mis lubavad tema arvates tõendada, et määruse artikli 20 kohaldamise tingimused on täidetud (vt analoogia alusel Euroopa Kohtu 17. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-413/08 P: Lafarge *vs.* komisjon, EKL 2010, lk I-5361, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika). Kui sordiamet tema analüüsiga ei nõustu, tuleb asjaomasel poolel esitada oma väidete toetuseks vähemalt konkreetsed ja põhistatud andmed. Faktilised asjaolud ja tõendid, millele pool tugineb, võivad kohustada teist poolt esitama selgitust või põhjendust, ilma milleta võib apellatsiooninõukogu järeldada, et tõendamisnormid on täidetud (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Lafarge *vs.* komisjon, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks on apellatsiooninõukogu kohustatud hoolikalt ja erapooletult kontrollima kõiki antud asjas tähtsust omavaid asjaolusid, tagades õiguse üldpõhimõtete ning tõendamiskoormise ja tõendite kogumise suhtes kohaldatavate menetlusnormide järgimise.

136 Käesoleval juhul heidab hageja apellatsiooninõukogule ette peamiselt seda, et viimane tugines üksnes sordiameti ja menetlusse astuja esitatud faktidele, ent ei kogunud ega hinnanud hageja pakutud tõendeid ning eeskätt ei rahuldanud hageja taotlust teha menetlustoiming, milleks oli käesoleval juhul ekspertarvamuse andmine, et tuvastada muu hulgas kasvuregulaatorite mõju; ta koostas selle kohta kirjalikus menetluses kaks taotlust (vt eespool punktid 72 ja 74) ning esitas need uuesti apellatsiooninõukogu istungil.

137 Üldkohus peab siinjuures siiski kohaseks kohaldada sarnaselt sordiameti apellatsiooninõukogule, mis on kohtulaadne organ, Euroopa Kohtu praktikat, mille kohaselt ei ole poole esitatud taotlus menetlustoimingu tegemiseks vastuvõetav, kui ta ei esita niisuguste toimingute määramise põhjendamiseks mingeid esmapilgul usutavaid tõendeid (Euroopa Kohtu 28. aprilli 1966. aasta otsus kohtuasjas 51/65: ILFO *vs.* Ülemamet, EKL 1966, lk 125).

138 Hageja ei esitanud sordiameti haldusmenetluses ega apellatsiooninõukogu kaebemenetluses mitte ühtegi tõendit ega esitanud mingeid andmeid (näiteks *ad hoc* teaduslik uuring, väljavõte erialasest kirjandusest, hageja taotlusel koostatud ekspertarvamus või kas või botaanika- või aianduseksperdi lihtne seisukoht), mis oleksid esmapilgul usutavateks tõenditeks toetamaks tema mitmel korral korratud, kuid põhistamata väidet, millele kõik teised menetlusosalised, sh. Bundessortenamt ja sordiameti pädev komitee vastu vaidlesid, et mehaaniline ja keemiline töötlemine või pistokste lõikamine, nagu käesolevas asjas, võisid moonutada „LEMON SYMPHONY” registreerimiskatsete tulemusi 1997. aastal.

139 Kuigi apellatsiooninõukogu nõustus lõppkokkuvõttes teiste menetlusosaliste argumentidega, ei teinud ta seda „ühepoolselt ja kontrollimata”, nagu väidab hageja, vaid tugines oma kogemustele ja eriteadmistele botaanika valdkonnas, olles enne muu hulgas analüüsinud, kas sorti „LEMON SYMPHONY” oli veel 2005. aastal võimalik kirjeldada 1997. aastal kehtinud katsete juhendit TG/176/3 kasutades, ning selgitanud põhjuseid, miks ta kavatses toetada pigem sordiameti kui hageja väiteid, nagu ilmneb muu hulgas vaidlustatud otsuse punktist 4. Hageja ei viita sellega seoses põhjendamiskohustuse rikkumisele.

140 Seega ei ole tõendamiskoormise ja tõendite kogumise normide väidetav rikkumine õiguslikult piisavalt tõendatud.

141 Pigem tuleb tõdeda, et esitatud väite varjus ja vastupidi hageja poolt väidetule, püüab ta tegelikult saada Üldkohtult asjassepuutuvate faktide ja tõendite kohta uut hinnangut.

142 Sellega seoses tuleb teha vahet sõltuvalt sellest, kas apellatsiooninõukogu järelduste ja faktiliste hinnangute aluseks on botaanika ja geneetika valdkonda kuuluvad keerulised hinnangud, mis eeldavad ekspertiisi või konkreetsete teaduslike või tehniliste teadmiste olemasolu.

143 Kui see on nii, siis kohtupraktika järgi on Üldkohtu pädevuses selliste järelduste ja faktiliste hinnangute puhul kontrollida ilmselgete vigade tegemist (Üldkohtu 19. novembri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-187/06: Schräder *vs.* sordiamet (SUMCOL 01), EKL II-3151, punktid 59-63, mis jäeti apellatsiooni korras sisuliselt muutmata Euroopa Kohtu 15. aprilli 2010. aasta otsusega kohtuasjas C-38/09 P: Schräder *vs.* sordiamet, EKL 2010, lk I-3209, punkt 77). Eelöeldu kehtib näiteks sordi eristatavuse hindamisel määruse artikli 7 lõikes 1 sätestatud nõudeid arvestades.

144 Kui see aga nii ei ole, siis faktiliste hinnangute puhul, mis ei ole teaduslikult või tehniliselt väga keerulised, kontrollib Üldkohus viidatud kohtupraktika järgi õiguspärasust täies ulatuses (eespool viidatud kohtuotsus SUMCOL 01, punkt 65, ja eespool viidatud kohtuotsus Schräder *vs.* sordiamet, punkt 77).

145 Käesoleval juhul heidab hageja apellatsiooninõukogule ette kõigepealt seda, et viimane ei käsitlenud küsimust, millise taimse materjaliga registreerimiskatsed 1997. aasta juulist alates lõpuks läbi viidi. Seesuguse puhtalt faktilise küsimuse käsitlemine ei eelda ekspertiisi või konkreetseid teaduslikke teadmisi ega ole mingil juhul keeruline, mis õigustaks õigusliku kontrolli ulatuse piiramist.

146 Hageja etteheitele vastamiseks piisab siiski märkimisest, et osutades vaidlustatud otsuse punktis 4, et „kõikide katsetel kasutatavate sortide pistokstest paljundamine on levinud praktika, lõigates pistoksad samaaegselt, et tagada, et kogu materjalil on ühesugune füsioloogiline vanus", tõdes apellatsiooninõukogu kaudselt, kuid kindlalt, et sellise juhtumiga on tegemist ka käesolevas asjas.

147 Selline järeldus ei ole kooskõlas mitte üksnes käsitletava asja objektiivsete andmetega, nagu need toimikust nähtuvad, vaid selle tõelevastavust toetab lisaks eespool punktis 11 viidatud 30. jaanuari 1997. aasta käsitsi kirjutatud märkus: „Bundessortenamt on teinud pistoksi, ootel, TK 30/01/97" (TK on Bundessortenamti teenistuja initsiaalid, kes oli sel ajal registreerimiskatsete eest vastutav isik), kui ka asjaolu, et registreerimiskatsed toimusid alles mitu kuud hiljem, s.o 1997. aasta juulis ja augustis. Samuti ei ole see vastuolus apellatsiooninõukogu istungil A. Menne esitatud väidetega, sest ta väitis pelgalt seda, et ta ei mäleta enam, kas registreerimiskatsed viidi menetlusse astuja saadetud taimedega või nendelt lõigatud pistokstega.

148 Kõnealune järeldus riivab ka hageja vastuväidet, et juhul kui pistoksad lõigati menetlusse astuja 1997. aasta jaanuaris esitatud taimedelt, ei oleks saanud nendest kasvatatud taimed tunnuste kindlaksmääramise ajal 1997. aasta augustis olla kasvustaadiumis, mis on võrreldav registreerimiskatsetel kasutatud võrdlussortidega, mis anti Bundessortenamtile üle 2006. aasta detsembris. Oma kogemusele tuginedes märkis apellatsiooninõukogu, et pistokste lõikamise praktikat, mida peetakse „levinud" praktikaks, rakendatakse kõikide registreerimiskatsetel kasutatavate sortide puhul, et tagada, et kogu materjalil on ühesugune füsioloogiline vanus.

149 Tegemist on sellise asjaolu tuvastamisega, mida apellatsiooninõukogu peab üldtuntuks. Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale ühenduse kaubamärgi asjades ei ole Siseturu Ühtlustamise Ameti organid kohustatud oma otsustes üldtuntud asjaolusid tuvastama. Samuti tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et Üldkohtu järeldus selle kohta, kas asjaolud, millele Siseturu Ühtlustamise Amet oma otsuses tugines, on üldtuntud või mitte, kujutab endast faktiliste asjaolude hindamist, mis välja arvatud juhul, kui kohtule esitatud tõendeid on moonutatud, ei kuulu Euroopa Kohtu poolt apellatsiooni korras läbivaatamisele (vt Euroopa Kohtu 19. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-273/05 P: Siseturu Ühtlustamise Amet *vs.* Celltech, EKL 2007, lk I-2883, punktid 39 ja 45 ja seal viidatud kohtupraktika; vt Euroopa Kohtu 3. juuni 2009. aasta määrus kohtuasjas C-394/08 P: Zipcar *vs.* Siseturu Ühtlustamise Amet, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika). Üldkohus peab kohaseks kohaldada osutatud Euroopa Kohtu praktikat esiteks sordiameti organite suhtes ja teiseks Üldkohtu kohtuliku kontrolli suhtes, mida ta sordiameti organite otsuste üle teostab.

150 Käesoleval juhul seadis hageja üksnes kahtluse alla sellise apellatsiooninõukogu järelduse, mis puudutab pistokste lõikamise praktikat, ning sellise praktika kohaldamise käesolevas asjas, ilma et ta oleks selle kohta mingeid andmeid või tõendeid esitanud. Seega tuleb vastupidiste tõendite puudumisel kinnitada üldtuntud asjaolu tuvastamist.

151 Järelikult tuleb hageja esimene etteheide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata ja nõustuda apellatsiooninõukogu väitega, et 1997. aasta registreerimiskatsed viidi läbi menetlusse astuja saadetud taimedelt lõigatud pistokstega.

152 Neil asjaoludel ei ole vaja hinnata hageja teist etteheidet, et apellatsiooninõukogu tegi taimede kasvuregulaatoritega töötlemise mõju väidetava puudumise kohta vastuolulised ja tõendamata järeldused. See etteheide esitati puhuks, kui „vaidlustatud otsust tuleb tõlgendada nii, et ka

apellatsiooninõukogu oli veendumisel, et 1997. aasta registreerimiskatsed viidi läbi keemiliselt ja mehaaniliselt töödeldud taimedega", mitte neilt taimedelt lõigatud pistokstega. Ülaltoodust tuleneb aga, et apellatsiooninõukogu välistas niisuguse faktilise eelduse.

153 Igal juhul tuginevad apellatsiooninõukogu vastavad järeldused, mis on vaidlustatud otsuse punktis 4 täiendavalt esitatud, teaduslikku või tehnilist laadi keerulistel hinnangutel, mille puhul piirdub kohtulik kontroll vaid ilmse hindamisvea kontrollimisega.

154 Võttes arvesse sordiameti laia kaalutlusõigust keeruliste botaanikaalaste hinnangute andmisel, ei ole hageja argumentides välja toodud, et järelduste tegemisel ja hinnangute andmisel on tehtud ilmne hindamisviga.

155 Mis puutub konkreetsemalt keemilise töötlemise küsimusse, siis tuleb märkida, et kui apellatsiooninõukogu, mis vastavalt rakendusmääruse artikli 11 lõikele 2 koosneb tehniliselt ja juriidiliselt kvalifitseeritud liikmetest, tõi vaidlustatud otsuse punktis 4 välja, et sellel kasvuregulaatoril, mida paljundamisel kasutati, ei ole tavaliselt püsivat mõju, kuna taime kasvu hilisemal kontrollimisel tuleb kasvuregulaatoritega täiendavalt pihustada, tugines ta selles hinnangus mitte üksnes menetlusse astuja esitatud andmetele, mida ta pidas „veenvaks" ja mille kohaselt kasutatakse kasvuregulaatoreid ainult kasvu algusperioodil ja nende mõju kaob nelja kuni kuue nädala pärast, vaid ka oma liikmete praktilisele kogemusele ja tehnilistele eriteadmistele.

156 Kui hageja tahab sellise faktilise hinnangu kahtlusse seada, peab ta esitama konkreetsed ja tõendatud asjaolud, mis tõendavad, et juhtumi konkreetsetel asjaoludel ei ole hinnang ilmselgelt täpne.

157 Üldkohus meenutab, et hageja ei esitanud üheski neljas menetluses – ei tema algatatud menetluses sordiametis ega apellatsiooninõukogus ega ka Üldkohtus ning tundub, et ka mitte Landgericht Düsseldorfi, Oberlandesgericht Düsseldorfi ja Bundesgerichtshofi menetluses – ühtegi konkreetset asjaolu või tõendit, mis toetaksid tema väiteid, eelkõige neid, mis puudutavad kasvuregulaatorite püsivat mõju.

158 Mis puudutab hageja ülejäänud argumente, milles ta heitis apellatsiooninõukogule ette, et viimane ei vastanud tema vastuväidetele „LEMON SYMPHONY" 1997. aasta registreerimiskatsete ebausaldusväärsuse kohta tulenevalt selle sordi tehnilise kirjelduse muutumisest alates 2001. aastast, tuleb need ainetuse tõttu tagasi lükata, kuna esiteks on juba tuvastatud, et registreerimiskatsed viidi igal juhul läbi kohase taimse materjaliga, st menetlusse astuja poolt Bundessortenamtile saadetud taimedest lõigatud pistokstega, ning teiseks ei identifitseerinud hageja ühtegi muud taimesorti, millest „LEMON SYMPHONY", mille varte asendit kirjeldati küll kui „poolpüstine kuni horisontaalne", ei oleks olnud 1997. aastal selgelt eristatav. Selline hinnang on kooskõlas sordiameti ja menetlusse astuja poolt käesoleva väite vastuseks esitatud põhiargumentidega.

159 Järelikult isegi kui oletada, nagu hageja väidab, et 1997. aasta registreerimiskatsed viisid ekslikule järeldusele tunnuse „varte asend" väljendumisaste kohta ning et alates 1997. aastast oleks pidanud andma sordi „LEMON SYMPHONY" kõnealusele tunnusele teistsuguse väljendumisaste kui oli antud Bundessortenamti registreerimiskatsete aruandes samal aastal, ei mõjutaks see kuidagi hinnangut selle sordi eristatavuse kohta määruse artikli 7 tähenduses, kuna seda ei määratud kindlaks ainuüksi – või kui üldse – sellest tunnusest lähtudes.

160 Üldkohus märgib sellega seoses esiteks, et „LEMON SYMPHONY" 2006. aastal kohandatud kirjeldus erineb 1997. aasta algsest kirjeldust ainult tunnuse „varte asend" poolest, mille puhul muudeti väljendumisaste „püstine" (vt eespool punkt 12) väljendusasteks „poolpüstine kuni horisontaalne" (vt eespool punkt 25).

161 Teiseks märgib Üldkohus, et hageja ei ole siiamaani tõendanud, et selle muudatuse tagajärjeks oli see, et eristatavuse, püsivuse ja ühtlikkuse nõuded ei olnud 1997. aastal täidetud. Sellest tuleneb, et isegi kui sordi „LEMON SYMPHONY" tunnuse „varte asend" väljendumisaste oleks algusest peale olnud „poolpüstine kuni horisontaalne", oleks ta saanud ühenduse sordikaitse.

162 Hageja küll väitis apellatsiooninõukogu menetluses, et kui sordi „SUMOST 01" katsed oleksid läbi viidud, kasutades võrdlevaks hindamiseks „LEMON SYMPHONY" algset kirjeldust, siis oleks neid sorte peetud eristatavaks (vt vaidlustatud otsus A 007/2007, lk 2). Apellatsiooninõukogu lükkas aga selle väite selgelt tagasi, märkides vaidlustatud otsuses, et „[k]atsete läbiviimise menetlus ei oleks võtnud teistsugust suunda, kui amet ei oleks sordikirjeldust kohe kohandanud ja registreerinud […]" [The test procedure would not have taken a different course if the Office had not immediately adapted and registered the variety description…]. Lisaks ei ole hageja asjaomast hinnangut käesolevas menetluses konkreetselt vaidlustanud.

163 Igal juhul ei saa hageja tehnilist laadi argumentidega nõustuda, kui võtta arvesse vaidlustatud otsuses toodud tehnilisi kaalutlusi, mille osas teostatakse piiratud kontrolli, ning sordiameti ja menetlusse astuja poolt vastuseks esitatud argumente.

164 Iseäranis ei tundu olevat määravat tähtsust asjaolul, et menetlusse astuja poolt Bundessortenamtile saadetud taimne materjal ei vastanud nõuetele, mis see amet 6. novembri 1996. aasta kirjas esitas. Bundessortenamt märkis, et registreerimiskatsete läbiviimist võidakse mõjutada, kuid ta ei väitnud, et läbiviimine ei ole enam võimalik. Nagu menetlusse astuja õigesti märgib, on riigi pädeval asutusel õigus registreerimiskatsete käigus hinnata ja otsustada, kas saadetud taimne materjal on tegelikult ebasobiv või kas pistokste lõikamise tehnikaga – nagu käesolevas asjas – saab taimse materjali algseid puudusi kõrvaldada.

165 Peale selle on ainus vaidlusalune küsimus, mis kuulub teoreetiliselt Üldkohtu täieliku kohtuliku kontrolli alla, nagu hageja õigesti väidab, kas väljendumisaste, mis võib tunnusele „varte asend" anda, tuleb määrata suhteliste või absoluutsete kriteeriumide kohaselt. Taoline küsimus eeldab pigem keele- kui botaanikaalaseid teadmisi.

166 Sellekohase kontrolli teostamisel tuleb siiski tõdeda, et vastupidi hageja väidetele ei ole tunnus „varte asend", mille väljendumisaste ulatub vastavalt katsete juhendile „püstisest" „rippuvani", mille vahele jääb „poolpüstine" ja „horisontaalne" ning nende vahepealsed variandid, „absoluutune" tunnus – välja arvatud äärmuslikud juhud –, mille saab täiesti objektiivselt üksnes varte kaldenurga pikkuse järgi kindlaks määrata, vaid tunnus, mida võib selle konkreetse väljendumisaste tõttu sama liiki kuuluvate sortide vahel võrdlevalt hinnata, nagu ilmneb selgelt Bundessortenamti 18. mai 2005. aasta dokumendist, mis on lisatud kohtuasjas T-177/08 esitatud hagiavaldusele (lisa nr A 27).

167 Bundessortenamti seisukoha järgi tuleneb sordile „LEMON SYMPHONY" tunnuse „varte asend" kirjeldamiseks antud väljendumisaste „püstine" selle sordi võrdlemisest kasvatuskatsetel kasutatud võrdlussortidega ning tehtud järeldusest, et „LEMON SYMPHONY" oli kõnealuse aasta katsealustest sortidest „kõige püstisem". Liiki *Ostespermum ecklonis* kuuluvate sortide arvu suurenemise ja katsete juhendi muutmise tõttu tegi Bundessortenamt seejärel ettepaneku kõnealust kirjeldust kohandada, märkides väljendumisasteks „poolpüstine kuni horisontaalne". „LEMON SYMPHONY" jäi aga 1997. ja 2005. aasta vahel täpselt samasuguseks. Sisulises kirjelduses ei tehtud ühtegi muudatust, mis oleks sordi identsust mõjutanud, muudeti vaid algselt kasutatud mõisteid, mis sordi identsust ei muuda, vaid aitab seda üksnes täpsemalt kirjeldada ja eelkõige teistest sortidest eristada.

168 Üldkohus leiab, et need selgitused on piisavalt põhjendatud ja veenvad, et lükata kindlalt ümber väited, mis hageja oma argumentides nende vaidlustamiseks esitas.

169 Muu hulgas kinnitavad fotod, mida Saksa tsiviilkohtutes ja sordiameti menetluses kasutati (vt eespool punkt 28), vähemalt asjatundmatu vaatleja silmis, et „LEMON SYMPHONY" varte asend ei ole aastate 1997 ja 2005 vahelisel ajal oluliselt muutunud.

170 Kõiki eelnevaid kaalutlusi arvestades tuleb esimene väide osalise põhjendamatuse ja osalise alusetuse tõttu tagasi lükata.

Teine väide, et on rikutud määruse artikleid 20 ja 7 nende sätete koostoimes

– Poolte argumendid

171 Hageja heidab apellatsiooninõukogule ette, et viimane jättis tema kaebuse rahuldamata üksnes põhjusel, mis on esitatud vaidlustatud otsuse punktis 7 (lk 9), et ta „ei ole nimetanud ühtegi sorti, mis ei olnud taotluse esitamise ajal sordist „LEMON SYMPHONY" eristatav, mida aga [määruse] artikli 20 lõikes 1 konkreetselt nõutakse". Seega rikkus apellatsiooninõukogu määruse artiklite 7 ja 20 kohaldamisala.

172 Kuna määruse artikli 20 lõike 1 punkti a kohaldamisel tuleb hageja arvates tugineda kaitstud sordile, nii nagu see on määratletud ametlikus sordikirjelduses, siis tuleb sordikaitse tunnistada õigustühiseks juhul ja niivõrd, kui sordiamet leiab, et kaitstud sorti ei ole kirjeldatud teatavast genotüübist tulenevate tunnuste põhjal, vaid keemilisest või mehaanilisest töötlusest tulenevate tunnustega. Sellisel juhul oleks tõendatud, et algselt kirjeldatud sort ei ole kunagi eksisteerinud. Antud asjas on tegemist just sellise juhtumiga.

173 Sordiamet ja menetlusse astuja vaidlevad sellele seisukohale vastu.

– Üldkohtu hinnang

174 Käesolev väide rajaneb oletusel, et sorti „LEMON SYMPHONY" „ei ole kirjeldatud teatavast genotüübist tulenevate tunnuste põhjal, vaid keemilisest või mehaanilisest töötlusest tulenevate tunnustega" 1997. aastal.

175 Kuna see väide lükati juba esimese väite hindamise raames faktide puudumise tõttu tagasi, tuleb ka käsitletav väide tagasi lükata.

Kolmas väide, et on rikutud määruse artiklit 75

– Poolte argumendid

176 Hageja väidab, et apellatsiooninõukogu tugines oma otsuses põhjendustele, mille suhtes hagejal ei olnud enne otsuse tegemist võimalust ei suuliselt ega kirjalikult seisukohta võtta. Ta lisab, et sellised menetlusvead olid apellatsiooninõukogu hinnangus määrava tähtsusega.

177 Kõne all on põhjendused, mis puudutavad väidetavalt „levinud praktikat" kasutada võrdlevaks hindamiseks pistoksi; selle kasvuregulaatori püsivat mõju, mida kasutati „LEMON SYMPHONY" materjali paljundamisel registreerimiskatsete läbiviimiseks; järeldust, et toimikus sisalduvast Jaapani aruandest ilmneb, et võrdlussortidena kasutati liigi *Dimorphoteca* sorte, ning järeldust, et Bundessortenamtil ei olnud võimalik 1997. aastal leida võrdlussorte, millega oleks saanud asjaomast sorti võrrelda.

178 Sordiamet ja menetlusse astuja vaidlevad sellele argumentatsioonile vastu.

– Üldkohtu hinnang

179 Vastavalt määruse artiklile 75 on sordiameti otsused motiveeritud ja need võivad põhineda üksnes sellistel kaalutlustel või tõenditel, mille kohta menetlusosalistel on olnud võimalus esitada suulisi või kirjalikke märkusi.

180 Liidu üldpõhimõtteks olev kaitseõiguste tagamine, mille rakendamist soovitakse määruse artiklis 75 sordiameti poolt tagada, tähendab üldjuhul, et menetlusosalisel on võimalik võtta seisukoht kõigi asjaolude ja dokumentide suhtes, millel kohtuotsus põhineb, vaielda kohtus esitatud tõendite ja märkuste ning nende väidete üle, millele kohus kavatseb oma otsuses tugineda. Et täita nõudeid, mis on seotud õigusega õiglasele kohtulikule arutamisele, on oluline, et pooled saaksid vaielda nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude üle, mis on menetluse tulemuse suhtes määravad (vt Euroopa Kohtu 17. detsembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-197/09 RX-II: M *vs.* EMEA, EKL 2009, lk I-12033, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

181 Teisisõnu tuleb seda õigust mõista nii, et sellega tagatakse, et pooled ei seisaks silmitsi täiesti ootamatu kohtulahendiga. Samas ei tähenda see siiski, et kohus peaks andma pooltele õiguse olla ära kuulatud kõikides tema õiguslikus hinnangus olevates küsimustes enne, kui ta teeb oma otsuse (Üldkohtu 12. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas T-491/08 P: Bui Van *vs.* komisjon, punkt 85).

182 Mis puudutab põhjendust väidetavalt „levinud praktika” kohta kasutada võrdlevaks hindamiseks pistoksi, siis on juba esimese väite hindamise raames sedastatud, et tegemist on üldtuntud asjaolu puudutava järeldusega. Kuna sordiameti organid ei ole kohustatud oma otsustes selliste asjaolude tõesust tuvastama, ei olnud võimalik hageja kaitseõigusi üksnes sellise järelduse tõttu rikkuda, ehkki seda küsimust apellatsiooninõukogu istungil suuliselt ega kirjalikult ei arutatud.

183 Igatahes ei saa hagejat uskuda, kui ta väidab, et ta ei tea sellise praktika olemasolust, mida aga kinnitavad nii sordiamet kui ka menetlusse astuja. Nii apellatsiooninõukogule 19. oktoobril 2007 tühistamise taotluse kohta tehtud otsuse peale esitatud kaebuses kui ka 12. jaanuari 2009. aasta täiendavas menetlusdokumendis viitas hageja ise võimalusele, et menetlusse astuja taimedelt olid võetud pistoksad ja neid kasutati registreerimiskatsetel (vt eespool punktid 72 ja 74).

184 Lisaks on käesolev väide ainetu osas, milles see puudutab teisi vaidlustatud otsuse põhjendusi, millele hageja viitab. Nagu esimesest väitest tuleneb, lisati need põhjendused apellatsiooninõukogu hinnangusse täiendavalt. Seega, isegi kui oleks tuvastatud, et nende põhjenduste esitamine väidetavalt rikkus kaitseõigusi, ei tooks see kaasa vaidlustatud otsuse tühistamist.

185 Järelikult tuleb kolmas väide osalise põhjendamatuse ja osalise ainetuse tõttu tagasi lükata.

Neljas väide, et on rikutud rakendusmääruse artikli 63 lõikeid 1 ja 2

– Poolte argumendid

186 Hageja väidab, et apellatsiooninõukogu 23. jaanuari 2009. aasta istungil kui ka selle istungi protokollis (hagiavalduse lisa nr K 12) „rikuti raskelt” talle rakendusmääruse artiklis 63 ette nähtud õigusi. Istungi protokolli ei loetud valjult ette ühelegi menetlusosalisele ja seega keegi neist protokolli ei kinnitanud. Lisaks on protokollis palju ebatäpsusi. Protokollis ei ole kajastatud menetlusosaliste, eelkõige A. Menne väiteid, mis olid hagejale soodsad, ning see muudab talle kuuluvate õiguste kasutamise olulisemalt raskemaks. Lisaks viitab hageja apellatsiooninõukogule 30. märtsil 2009 saadetud menetlusdokumendi sisule, mis on esitatud eespool punktis 77.

187 Sordiamet ja menetlusse astuja selle argumentatsiooniga ei nõustu.

188 Vastuseks menetlusse astuja väitele, et protokoll loeti tegelikult ette, kuna apellatsiooninõukogu esimees dikteeris selle istungil helisalvestile, väidab hageja oma advokaadi isikliku kinnituse alusel, et väide istungi protokolli salvestamise ja selle pooltele ettelugemise kohta ei ole õige. Ta pakub välja kuulata selle tõendamiseks tunnistajatena ära apellatsiooninõukogu esimees ja sordiameti juhataja.

– Üldkohtu hinnang

189 Rakendusmääruse artikli 63 lõiked 1 ja 2 sätestavad:

„1. Asja suulise arutamise ja seletuste andmise protokolli märgitakse asja suulisel arutamisel ja seletuste andmisel saadud oluline teave, menetlusosaliste tehtud asjakohased märkused, menetlusosaliste, tunnistajate ja ekspertide seletused ning kontrolli tulemus.

2. Tunnistaja, eksperdi või menetlusosalise seletuste protokoll loetakse asjaomasele isikule ette või esitatakse talle läbivaatamiseks. Protokolli tehakse märge, et see formaalsus on läbi viidud ning et seletusi andnud isik kinnitas protokolli. Kui isik protokolli ei kinnita, pannakse kirja tema vastuväited."

190 Seega on istungi protokolli (ja vajaduse korral sellega kaasnevate seletuste) esmane funktsioon nii Üldkohtus kui ka kohtulaadses organis, nagu sordiameti apellatsiooninõukogu, hõlmata kõik suulisel arutamisel ja seletuste andmisel saadud „oluli[sed]" asjaolud (rakendusmääruse artikli 63 lõige 1). Niisiis ei ole see mingil juhul istungi transkriptsioon või selle põhjalik aruanne, milles esitatakse seal kerkinud arutelude üksikasjad.

191 Pealegi on liidu kohtutes tavaks, et menetlusosaliste „asjakohased" märkused, mis eelkõige võivad vaidluse tulemust mõjutada (nagu mõnest nõudest loobumine, nõude suuruse hindamine, olulise asjaolu tunnistamine või uue argumendi või faktilise asjaolu esitamine), kannab kohtusekretär istungi protokolli omal algatusel või kohtuniku või poole taotlusel.

192 Hageja erinevaid etteheiteid tuleb analüüsida nimetatud üldistest kaalutlustest lähtudes.

193 Mis puudutab esiteks etteheidet, et protokoll jäeti väidetavalt ette lugemata ja poolte poolt kinnitamata, siis piisab tõdemusest, et käesolevas asjas ei olnud „tunnistaja, eksperdi või menetlusosalise seletusi" rakendusmääruse artikli 63 lõike 2 tähenduses, mistõttu ei olnud protokolli ettelugemine ega „seletusi andnud isiku" poolt kinnitamine vajalik. Seega tuleb hageja argumendid asjaomaste formaalsuste puudumise kohta asjassepuutumatuse tõttu tagasi lükata.

194 Mis puudutab teiseks etteheidet, et „protokollis on palju ebatäpsusi", tuleb see kohe tagasi lükata, kuna hageja ei ole neid ebatäpsusi nimetanud. Kuivõrd aga kõnealune etteheide on seotud nendega, mis hageja esitas 30. märtsil 2009 apellatsiooninõukogule saadetud kirjas ja mida korratakse kohtuasjas T-242/09 esitatud hagis, siis vaadeldakse seda edaspidi punktis 196.

195 Mis puudutab kolmandaks etteheidet, et protokollis ei ole kirjas menetlusosaliste olulisi väiteid, eelkõige A. Menne väiteid, mis olid hagejale soodsad, siis tuleb ka see etteheide vähimagi selgituse puudumise tõttu tagasi lükata. Samuti tuleb etteheide tagasi lükata osas, milles hageja peab silmas A. Menne väidet, et ta ei mäleta enam, kas „LEMON SYMPHONY" registreerimiskatsed 1997. aastal viidi läbi Bundessortenamtile menetlusse astuja pool saadetud taimedega või nendelt lõigatud pistokstega; see tuleb tagasi lükata põhjusel, et kuigi vaidlustatud otsuses sedastati kaudselt, et 1997. aasta registreerimiskatsed viidi läbi pistokstega, nähti seal ette mõlemad võimalused ja jõuti järeldusele, et registreerimiskatsed olid igal juhul nõuetekohased. Sellest tulenevalt ei saa A. Menne öeldut pidada oluliseks väiteks.

196 Mis puudutab neljandaks hageja 30. märtsi 2009. aasta kirjas esitatud etteheiteid, mida korratakse hagiavalduses ja mis on toodud eespool punktis 77, siis tuleb lisada järgmist:

— etteheide, milles osutatakse „ebatäpsele ülevaatele [sordiameti] ja Bundessorteamti vahel väidetavalt sõlmitud kokkuleppest", mis puudutab eelkõige A. Menne osalemist istungil sisemise tehnilise eksperdina ja sordiameti teenistujana, on asjakohatu, kuna hageja ei esita käesolevas asjas (erinevalt kohtuasjadest T-133/08, T-134/08 ja T-177/08) tühistamiseks ühtegi väidet, mis tugineks niisugust osalemist käsitlevale asjaolule;

— etteheide, et protokollis ei ole kirjas A. Menne poolt istungil esitatud teavet, on hageja 30. märtsi 2009. aasta kirja punkti 3 alapunkti a osas seotud eespool punktis 195 käsitletud etteheitega; lisaks tuleb see tagasi lükata nimetatud kirja punkti 3 alapunktide b ja c osas, kuivõrd neil puudub igasugune arusaadav seos käesolevas hagis esitatud väidete ja argumentidega;

— etteheide, et protokollis ei ole kirjas istungil „hageja pakutud tõendusmaterjali", tuleb eespool punktides 136-140 juba nimetatud põhjustel tagasi lükata;

— etteheide, et esinevad „muud ebatäpsused ja puudused", on hageja 30. märtsi 2009. aasta kirja punkti 5 alapunkti a osas seotud eespool esimeses taandes esitatud etteheitega; lisaks tuleb see tagasi lükata nimetatud kirja punkti 5 alapunkti b osas, kuivõrd sellel puudub igasugune arusaadav seos käesolevas hagis esitatud väidete ja argumentidega.

197 Seega tuleb neljas väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Järeldused sisuliste küsimuste kohta kohtuasjas T-242/09

198 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et kohtuasjas T-242/09 esitatud hagi tuleb põhjendamatuse tõttu rahuldamata jätta, ilma et oleks vaja lahendada hageja esitatud taotlused menetlust korraldavate meetmete võtmiseks (vt eespool punkt 94).

Kohtuasjad T-133/08, T-134/08 ja T-177/08

Sisulised küsimused hagides

Ülevaade hagides esitatud erinevatest väidetest

199 Kohtuasjas T-133/08 esitatud hagi põhjendamiseks tugineb hageja viiele väitele: rakendusmääruse artikli 59 lõike 2 rikkumine, määruse artikli 75 rikkumine, määruse artiklite 71 lõike 1 ja artikli 68 rikkumine nende sätete koostoimes, määruse artikli 73 ja EÜ artikli 230 rikkumine ning määruse artikli 48 rikkumine.

200 Kohtuasjas T-134/08 esitatud hagi põhjendamiseks tugineb hageja neljale väitele: rakendusmääruse artikli 59 lõike 2 rikkumine, määruse artikli 71 lõike 1 ning artiklite 21, 67 ja 68 rikkumine nende sätete koostoimes, määruse artikli 73 ja EÜ artikli 230 rikkumine ning määruse artikli 48 rikkumine.

201 Kohtuasjas T-177/08 esitatud hagi põhjendamiseks tugineb hageja kuuele väitele: rakendusmääruse artikli 59 lõike 2 rikkumine, määruse artikli 75 rikkumine, määruse artiklite 81 lõike 2 ja artikli 48 rikkumine nende sätete koostoimes, rakendusmääruse artikli 60 rikkumine, määruse artikli 62 rikkumine ning määruse artikli 48 rikkumine. Uus väide, mille esitamist taotles hageja 25. veebruari 2009. aasta avalduses (vt eespool punkt 83), on seotud kolmanda väitega ja see vaadatakse vajaduse korral läbi koos selle väitega.

202 Esmajärjekorras tuleb läbi vaadata rakendusmääruse artikli 59 lõike 2 ning ärakuulamise õiguse rikkumise kohta esitatud väide, mis on esitatud kõigis kolmes kohtuasjas.

Kõigis kolmes kohtuasjas esitatud väide, et on rikutud rakendusmääruse artikli 59 lõiget 2 ning õigust olla ära kuulatud

– Poolte argumendid

203 Hageja väidab, et kolm vaidlustatud otsust võeti vastu, rikkudes tema õigust olla ära kuulatud ja rakendusmääruse artikli 59 lõiget 2, kuna suuline arutamine toimus 4. detsembri 2007. aasta istungil, kuhu teda ei olnud nõuetekohaselt kutsutud ja millel ta keeldus õiguspärastel põhjustel osalemast.

204 Sordiamet leiab, et hageja ei saa tugineda argumendile, et ta sai kutse kätte alles 6. novembril 2007, kuna temaga oli varem istungi kavandatud kuupäevas kokku lepitud ja ta ei loobunud põhistatult oma nõusolekust tähtaja jooksul, mis talle selleks suulise arutamise ettevalmistamise käigus määrati.

205 Sordiamet rõhutab esiteks, et rakendusmääruse artikli 59 lõikega 1 ei ole vastuolus, kui apellatsiooninõukogu ja menetlusosalised lepivad kokku suulise arutamise kuupäeva. Võimalus selliselt toimida on ette nähtud ka arvestades menetlusega seotud isikute suurt arvu ja asjaomases sättes ette nähtud lühikest minimaalset ühekuulist tähtaega.

206 Teiseks väidab sordiamet, et nagu apellatsiooninõukogu sekretariaadi 20. septembri 2007. aasta e-kirjast apellatsiooninõukogu esimehele nähtub, oli istungi kuupäev sellel ajal juba kokku lepitud, nii et apellatsiooninõukogu poolt 9. oktoobril 2007 pooltele saadetud faksi võib pidada kõigest asjaomase kokkuleppe kirjalikuks kinnituseks. Faksis pooltele määratud tähtaeg 19. oktoober 2007, ei olnud tähtaeg kokkuleppe saavutamiseks, vaid istungi pidamise kohta vastuväidete esitamiseks, mille aluseks võisid olla üksnes põhjused, miks ei ole pooltel võimalik määratud kuupäeval istungil osaleda. Hageja 19. oktoobri 2007. aasta kirjast ei ole võimalik välja lugeda ühtegi niisugust vastuväidet puudutavat argumenti.

207 Sordiamet väidab kolmandaks, et apellatsiooninõukogu esimehe 17. oktoobri ja 5. novembri 2007. aasta kirjades esitatud märkused, mis puudutavad lõivude tasumist kohtuasjas A 007/2007, ei tähenda, et kokkulepitud kuupäev oleks kahtluse alla seatud.

208 Juhul kui Üldkohus ei nõustu tema väitega, et kuupäev oli 2007. aasta oktoobris juba kokku lepitud, väidab sordiamet neljandaks, et seda kokkulepet tuleb mõista nii, et menetlusosalised leppisid kokku kohalekutsumise lühema tähtaja suhtes rakendusmääruse artikli 59 lõike 1 tähenduses.

209 Sordiamet väidab viiendaks, et käesolevas asjas on igal juhul järgitud kohalekutsumise tähtaja mõtet ja eesmärki, milleks on anda pooltele võimalus võtta tarvitusele vajalikud abinõud suulises arutamises osalemiseks ja saada ettevalmistamiseks piisavalt aega. Tõsiasi, et minimaalset ühekuulist tähtaega lühendati vaid kahe päeva võrra, on pealegi „pisiasi”, millele hageja ei saa eelnevat sündmuste käiku arvestades tugineda. Niisugune „trikk” tuleb kutsete saatmisele eelnenud asjaolusid arvestades ebaseaduslikuks lugeda. Sordiamet peab niisugust menetlusnormi rikkumist „tähtsusetuks” ja viitab kohtupraktikale, mille kohaselt puudub hagejal igasugune põhjendatud huvi otsuse tühistamiseks vorminõuete rikkumise tõttu, kui haldusasutusel on võimalik uuesti teha üksnes identne otsus (Euroopa Kohtu 6. juuli 1983. aasta otsus kohtuasjas 117/81: Geist *vs.* komisjon, EKL 1983, lk 2191, punkt 7). Samasuguse juhtumiga on tegemist ka käesolevas asjas, sest sordiameti sõnul oli apellatsiooninõukogu järeldus sisuliselt õige.

210 Mis puudutab veel hageja advokaadi Landgericht Hamburgis 5. detsembril 2007 toimunud istungile kutsumist, siis märgib sordiamet, et see kutse saadeti pärast kokkuleppele jõudmist käesolevas asjas, ja lisab, et asjaomane isik oleks saanud osaleda 4. detsembril istungil Angers'is ja 5. detsembril istungil Hamburgis.

211 Menetlusse astuja seisukoha järgi oli 9. oktoobri 2007. aasta teatise ainus eesmärk pooltega kuupäeva kokkuleppimine pärast seda, kui poolte advokaadid kinnitasid telefoni teel apellatsiooninõukogu esimehele, et istungi võib kavandada selleks konkreetseks kuupäevaks. Hageja ei esitanud selle teatise kohta alguses ühtegi vastuväidet ja oleks pidanud seega eeldama, et istung toimub kokkulepitud kuupäeval. Liiatigi osutab 9. oktoobri 2007. aasta teatises esitatud viide rakendusmääruse artikli 59 lõikele 2 selgelt, et seda kuupäeva peeti siduvaks.

212 Menetlusse astuja leiab lisaks, et apellatsiooninõukogu ei olnud kohustatud võtma arvesse hageja 19. oktoobri 2007. aasta kirjas esitatud vastuväiteid, kuna need ei puudutanud ühtegi istungi kuupäeva kui sellisega seotud takistavat põhjust, vaid üksnes küsimust, kas menetluse staadium võimaldas suulist arutamist detsembri alguses. Selle küsimuse lahendamine on apellatsiooninõukogu otsustuspädevuses.

213 Menetlusse astuja peab põhjendamatuks hageja väidet tema advokaadi Landgericht Hamburgi istungile kutsumise kohta, kuna apellatsiooninõukogu istungi kuupäev oli varem kokku lepitud. Hageja advokaat oleks niisiis pidanud taotlema Saksa kohtult istungi edasilükkamist, kui ta kahtles, kas tal on võimalik selleks istungiks apellatsiooninõukogu istungi tõttu piisavalt ette valmistada.

214 Mis puudutab lähemalt küsimust, kas hagejal oli kohtuasjas T-133/08 õigus hagi esitada, siis leiab menetlusse astuja, et seda küsimust on apellatsiooninõukogu esimehe kirjades selgelt käsitletud.

215 Oma vasturepliigis märgib menetlusse astuja, et kui rakendusmääruse artikli 59 lõike 1 teisest lausest tulenevalt on võimalik leppida kokku lühema kohalekutsumise tähtaja suhtes, tuleks sama põhimõtet *a fortiori* kohaldada ka istungi kuupäeva suhtes, milles on lepitud kokku juba ammu enne ühekuulist tähtaega. Niisuguse kuupäeva määramine vastab muu hulgas põhimõtetele, millel põhineb kutse saatmise nõue, s.o tagada nõuetekohane ja õiglane menetlus.

– Üldkohtu hinnang

216 Rakendusmääruse artikkel 59 sätestab:

„1. Menetlusosalised kutsutakse [määruse] artiklis 77 sätestatud asja suulisele arutamisele ja nende tähelepanu juhitakse kõnealuse artikli lõikele 2. Kutse saadetakse menetlusosalistele vähemalt kuu aega enne asjaarutamist, välja arvatud juhul, kui menetlusosalised on [sordiametiga] kokku leppinud lühema aja suhtes.

2. Kui nõuetekohaselt asja suulisele arutamisele [sordiametis] kutsutud menetlusosaline ei ilmu kohale, võib menetlus jätkuda ilma temata.”

217 Käesoleval juhul ei ole sordiamet ega menetlusse astuja vaidlustanud asjaolu –ning seda tunnistas sõnaselgelt ka apellatsiooninõukogu kolmes vaidlustatud otsuses –, et rakendusmääruse artikli 59 lõike 1 teises lauses sätestatud minimaalset ühekuulist kohalekutsumise tähtaega ei järgitud, kuna hageja sai kutse 4. detsembri 2007. aasta istungile kätte alles 6. novembril 2007.

218 Võttes arvesse apellatsiooninõukogu 9. oktoobri 2007. aasta faksi pealkirja ja sõnastust ennast, ei saa seda mingil juhul pidada määratud tähtajal hagejale saadetud vormikohaseks kutseks, seda enam et see ei olnud koostatud menetluskeeles ega toimetatud adressaadile kätte rakendusmääruse artikli 64 ja sellele järgnevate artiklite asjakohaste sätete kohaselt, s.o väljastusteatega tähtkirja teel. Lisaks oli faksis märgitud, et apellatsiooninõukogu „kavatseb” (intends to) kutsuda pooled suulisele arutamisele, mis toimub konkreetsel kuupäeval.

219 Seega on vaidluse all üksnes küsimus, kas minimaalse ühekuulise tähtaja mittejärgimine on selline oluline menetlusnormi rikkumine, mis õigustaks kolme vaidlustatud otsuse tühistamist.

220 Sellega seoses tuleb esmalt hinnata neid kahte põhjendust, mis apellatsiooninõukogu kõigis kolmes vaidlustatud otsuses esitas, et põhjendada istungi kuupäeva määramist 4. detsembrile 2007 ehk rakendusmääruse artikli 59 lõikes 1 sätestatud minimaalsest ühekuulisest kohalekutsumise tähtajast lühema aja jooksul, sõltumata hageja advokaadi vastuväidetest, mis ta oma 20. septembri, 19. oktoobri, ning 5., 14. ja 29. novembri 2007. aasta kirjades esitas.

221 Mis puudutab esiteks põhjendust, et hageja nõustus 9. oktoobril 2007 kirjalikult apellatsiooninõukogu pakutud istungi kuupäevaga, siis vastab tõele, et rakendusmääruse artikli 59 lõike 1 teise lause kohaselt võivad pooled sordiametiga kokku leppida selles sättes tavaliselt ette nähtud ühekuulisest tähtajast lühema kohalekutsumise tähtaja suhtes.

222 Peale selle peab poolte kokkulepe lühema tähtaja kohta olema konkreetne, sest vastasel korral võib see riivata õiguskindluse põhimõtet. Sellist kokkulepet ei saa niisiis lihtsalt eeldada või kaudselt tuletada ebamääraste või mitmeti mõistetavate asjaolude kogumist.

223 Käesoleval juhul ei saa seega järeldada, et hageja oli nõus kuupäevaga 4. detsember 2007, üksnes hageja advokaadi saadetud 9. oktoobri 2007. aasta faksist koos allkirjaga, mis tuleb „väljastusteatele" kanda. Väljastusteade tõendab määratluse järgi vaid seda, et dokument on kätte saadud. Selles ei väljendata mingil viisil isiku tahet, mis võib olla aluseks pooltevahelisele kokkuleppele.

224 Vastupidi sordiameti kirjalikes märkustes esitatud väidetele ei saa poolte kokkulepet kuupäeva 4. detsember 2007. aasta kohta tuletada ka apellatsiooninõukogu sekretariaadi poolt apellatsiooninõukogu esimehele 20. septembril 2007 saadetud e-kirjast (vt eespool punkt 47; kostja vastusele lisatud dokument nr 11). Lisaks asjaolule, et sellele sordiameti sisemisele dokumendile ei saa hageja vastuväidete korral viimase vastu tugineda, viidatakse antud dokumendis üksnes esmastele kontaktidele asjaomaste isikutega, et määrata kindlaks istungi kuupäev, „mis sobiks kõikidele puudutatud isikutele" ning mis osutus „võimalikuks" alles 2007. aasta detsembri esimesel nädalal. Seega ei nähtu sellest sõnastusest, et poolte vahel oli juba 20. septembril 2007 saavutatud kokkulepe, millal istung toimub. Peale selle esitas hageja advokaat samal päeval apellatsiooninõukogule saabunud kirjas (vt eespool punkt 48; kohtuasjas T-133/08 esitatud hagiavalduse lisa nr 7), mis olid vastuseks just neile arvamuse saamiseks peetud telefonivestlustele, põhimõttelised vastuväited korraldada asjades A 005/2007 ja A 006/2007 istung enne, kui sordiamet on teinud otsuse asjas A 010/2007. Neid vastuväiteid korrati 19. oktoobri 2007. aasta kirjas.

225 Mis puudutab teiseks põhjendust, et hageja ei kasutanud talle antud võimalust kümne päeva jooksul, s.o kuni 19. oktoobrini 2007 kirjalikult teatada, et tal ei ole objektiivsetel põhjustel võimalik 4. detsembri 2007. aasta istungil osaleda, siis tuleb meenutada, et 9. oktoobri 2007. aasta faksis olid öeldud: „Kui sordiameti apellatsiooninõukogu sekretariaati ei laeku teie põhjendatud vastuväiteid kümne päeva jooksul käesoleva faksi saamisest arvates, loetakse väljapakutud kuupäev vastuvõetavaks ja saadetakse kutsed ette nähtud korras."

226 Juba eespool esitatud põhjustel, mis puudutavad vastuväidete kirja saatmist 20. septembril 2007 (millele vastati alles 17. oktoobril 2007), ei olnud siiski võimalik tuletada asjaolust, et hageja jättis 9. oktoobri 2007. aasta faksile vastamata, eeldust selles faksis osutatud kuupäevaga kaudselt või vaikimisi nõustumise kohta.

227 Liiati oli apellatsiooninõukogu esimees täiesti teadlik hageja põhimõttelisest ja põhjendatud vastuseisust pidada istung 4. detsembril 2007, nagu see ilmneb tema 17. oktoobri 2007. aasta kirjast hageja advokaadile, kus anti viimasele vastuseks 20. septembri 2007. aasta kirjale teada, et „apellatsiooninõukogu jättis hageja 20. septembri 2007. aasta taotluse kolme asja arutamise istungi kuupäeva edasilükkamiseks rahuldamata".

228 Veel tuleb märkida, et hageja esitas muu hulgas 19. oktoobril 2007 apellatsiooninõukogule tühistamise taotluse kohta tehtud otsuse peale kaebuse. See fakt, mis on apellatsiooninõukogu erinevate menetluste nõuetekohaseks läbiviimise jaoks uus ja oluline asjaolu – nagu hageja advokaadi poolt samal päeval apellatsiooninõukogu esimehele saadetud kirja sisu, milles esitatakse põhjused, miks ta peab kehtetuse küsimuse käsitlemist prioriteetseks, nii et istungi korraldamisel teistes asjades enne aasta lõppu ei ole mõtet – kummutab samuti eelduse, et kuupäevaga 4. detsember 2007 nõustuti.

229 Võttes arvesse selget ja põhimõttelist vastuseisu korraldada istung üksnes kolmes esimeses asjas, ei olnud apellatsiooninõukogul alust „eeldada" hageja nõusolekut pidada kohtuistung 2007. aasta lõpus ja veelgi vähem nõustumist rakendusmääruse artikli 59 lõikes 1 sätestatud minimaalsest ühekuulisest tähtajast lühema tähtajaga, põhjusel, et hageja ei vastanud kümne päeva jooksul 9. oktoobri 2007. aasta faksi saamisest arvates.

230 Üldkohus jõuab seega apellatsiooninõukogu esitatud kahe põhjenduse hindamise põhjal järeldusele, et need põhjendused ei tõenda õiguslikult piisavalt, et hageja oli nõus rakendusmääruse artikli 59 lõikes 1 sätestatud minimaalsest ühekuulisest kohalekutsumise tähtajast lühema tähtajaga.

231 Kuna minimaalset kohalekutsumise tähtaega ei järgitud, tuleb sedastada, et hagejat ei kutsutud apellatsiooninõukogu suulisele arutamisele nõuetekohaselt.

232 Seega ei andnud hageja istungile ilmumata jätmine apellatsiooninõukogule õigust jätkata menetlust ilma temata. Rakendusmääruse artikli 59 lõikest 2 tuleneb, et menetlust võib jätkata *in absentia* vaid juhul, kui kohale ei ilmu „nõuetekohaselt" kutsutud pool.

233 Järelikult on põhjendatud kolmes asjas esitatud väide, et on rikutud kõnealust sätet ja õigust olla ära kuulatud, ning see toob kaasa kolme vaidlustatud otsuse tühistamise.

234 Seda järeldust ei sea kahtluse alla ükski sordiameti ega menetlusse astuja argument.

235 Mis puudutab esiteks argumenti, et käesolevas asjas on järgitud kohalekutsumise tähtaja mõtet ja eesmärki, ei ole see kooskõlas rakendusmääruse artiklis 59 sätestatuga, milles nähakse ette „vähemalt" ühekuuline kohalekutsumise tähtaeg. Nagu hageja õigesti märgib, on kutse ametliku kättetoimetamise eesmärk tagada nõuetekohane ja õiglane menetlus ning minimaalse ajavahemiku järgimine peab andma pooltele võimaluse kohaselt suuliseks arutamiseks ette valmistada. Kuna ühenduse seadusandja hinnangul on selliseks vajalikuks ajavahemikuks vähemalt üks kuu, ei ole apellatsiooninõukogu pädev seda hinnangut üksikjuhtumite kaupa kahtluse alla seadma.

236 Mis puudutab teiseks argumenti, et minimaalset kohalekutsumise tähtaega „lühendati" vaid kahe päeva võrra ja see „pisiasi" tõi kaasa menetlusnormi rikkumise, mida sordiamet pidas „tähtsusetuks" ja millele tuginemine hageja poolt on „trikk", siis tundub, et see argument põhineb asjaomase tähtaja tuvastatud rikkumise konkreetsete tagajärgede hindamisel käesolevas asjas.

237 Kohalekutsumise minimaalse tähtaja rikkumine on oluline menetlusnormi rikkumine, mis toob kaasa kolme vaidlustatud otsuse tühistamise, ilma et oleks vaja täiendavalt tuvastada, kas asjaomane rikkumine tekitas hagejale kahju. Seesugune oluline menetlusnormi rikkumine on võrreldav olulise vorminõude rikkumisega, mis toob kaasa akti kehtetuks tunnistamise rikkumise konkreetsetest tagajärgedest sõltumata (vt selle kohta Euroopa Kohtu 6. aprilli 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-287/95 P ja C-288/95 P: komisjon *vs.* Solvay, EKL 2000, lk I-2391, punktid 45 ja 46; vt Üldkohtu 23. mai 2007. aasta otsus kohtuasjas T-223/06 P: parlament *vs.* Eistrup, EKL 2007, lk II-1581, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika). Järelikult ei ole sordiameti viidatud kohtupraktika käesoleval juhul asjakohane.

238 Hageja keeldumist osaleda 4. detsembri 2007. aasta istungil ei saa igal juhul ebaseaduslikuks trikiks nimetada. Vastupidi, hagejal oli õiguspärane ja põhjendatud alus taotleda apellatsiooninõukogus arutusel olevas kolmes asjas menetluse peatamist kuni lõpliku otsuse tegemiseni tühistamise menetluses (asi A 010/2007).

239 Apellatsiooninõukogu põhjendas oma otsust taotlus kolmes vaidlusaluses asjas menetluse peatamiseks rahuldamata jätta tühistamise taotluse kohta tehtud otsuses järgmiselt (kirjelduse kohandamise kohta tehtud otsuses ja tagasilükkamise otsuses viidatakse samadele põhjendustele):

„Apellatsiooninõukogu menetluses on veel üks kaebus, milles hageja taotleb sordi „LEMON SYMPHONY" kehtetuks tunnistamist vastavalt [määruse] artiklile 20. Kuna hageja on seisukohal, et selle menetluse tulemus on käesolevate asjade menetluses eelotsuseks, palub hageja vastavalt [määruse] artiklile 106 nendes asjades menetluse peatada, kuni tehakse otsus tühistamise menetluses.

See taotlus ei ole põhjendatud. [Määruse] artikkel 106 ei ole ilmselgelt kohaldatav. See puudutab menetlust tavakohtutes. Isegi kui lähtuda üldisest põhimõttest, mille kohaselt on menetluse peatamine võimalik ja selle üle otsustab apellatsiooninõukogu, on käesoleval juhul menetluse peatamine ikkagi välistatud. Menetluse peatamine eeldab, et ühes asjas tehtud otsusel on teises menetluses eelotsuse mõju. Käesoleval juhul oleks see nii vaid juhul, kui kaebus kehtetuks tunnistamise kohta lahendatakse hageja kasuks. Seega selleks, et käesoleval juhul menetlus peatada, peab kaebusel olema vähemalt reaalne edulootus. Käesoleval juhul see nii ei ole. Kehtetuks tunnistamise menetluses ei saavutata tõenäoliselt edu, kuna käesolevas otsuses esitatud põhjendusi arvesse võttes puudub õigus taotleda, et [sordiamet] teeks otsuse, millega tunnistatakse vaidlusaluse sordi „LEMON SYMPHONY" ühenduse kaitse alla võtmine õigustühiseks."

240 Nagu eespool punktis 98 juba märgitud, sõltuvad kõne all olevad kolm kohtuasja kohtuasjast T-242/09 („LEMON SYMPHONY" tühistamise menetlus), kuna selle kohtuasja tulemus määrab ära ülejäänud kolme kohtuasja tulemuse.

241 Samuti ei vaielnud apellatsiooninõukogu kolmes vaidlustatud otsuses vastu asjaolule, et selline sõltuvus on olemas. Ta põhjendas menetluse peatamise taotluse rahuldamata jätmist sellega, et tühistamise menetlusel ei ole mingit „reaalset edulootust", nii et see ei saa mingil juhul avaldada soodsat mõju hageja olukorrale ülejäänud kolmes asjas.

242 Sellisele seisukohale asudes tegi apellatsiooninõukogu juba suures osas ette ära otsuse, mis tal tuli tühistamise menetluses langetada, kuigi menetlus oli alles alguses.

243 Lisaks sellele oli tema ennatlik otsus nii faktiliselt kui õiguslikult ebaõige. Sellise hinnangu õigustamiseks esitatud põhjendust, mis seisnes sisuliselt selles, et hagejal ei olnud õigus taotleda sordiametilt otsuse tegemist määruse artikli 20 alusel, ei toetanud isegi apellatsiooninõukogu – tõsi küll teises koosseisus – otsuses A 10/2007, põhjendamaks tühistamise taotluse kohta tehtud otsuse rahuldamata jätmist. Näib isegi, et apellatsiooninõukogu on selle põhjenduse otsuse A 10/2007 punktis 1 põhjendamatuse tõttu tagasi lükanud, lähtudes Üldkohtu 31. jaanuari 2008. aasta otsusest kohtuasjas T-95/06: Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana *vs.* sordiamet - Nador Cott Protection (Nadorcott) (EKL 2008, lk II-31), mille punktis 81 on sedastatud, et „[alusmääruse] artiklite 20 ja 21 sätete kohaselt [võib] iga isik pärast sordi kaitse alla võtmise otsuse tegemist ning olenemata apellatsiooninõukogule selle peale esitatud kaebusest paluda kuulutada nimetatud otsus õigustühiseks või kehtetuks, tuginedes sellele, et kaitse alla võetud sort ei vasta nimetatud määruse artiklites 7–10 sätestatud sisulistele kriteeriumitele".

244 Seega oli hagejal õiguspärane ja põhjendatud alus mitte nõustuda istungi pidamisega 4. detsembril 2007. Apellatsiooninõukogu esimees kasutas seevastu, olenemata tema otsuse aluseks olevatest oluliselt põhjendustest, oma volitusi mittekohaselt, kui mitte ebaseaduslikult, kui ta nõudis hageja mõistlikest ja põhjendatud vastuväidetest hoolimata istungi pidamist sellel kuupäeval.

245 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et kohtuasjades T-133/08, T-134/08 ja T-177/08 esitatud väide, et on rikutud rakendusmääruse artikli 59 lõiget 2 ning õigust olla ära kuulatud, on põhjendatud.

246 Järelikult tuleb kolm vaidlustatud otsust kohtuasjades T-133/08, T-134/08 ja T-177/08 tühistada, ilma et oleks vaja otsustada hagides esitatud teiste väidete ja argumentide üle.

Kohtuasjas T-133/08 esitatud nõuete esimese punkti teise osa suhtes võetavad meetmed

247 Sordiamet väidab, et kohtuasjas T-133/08 esitatud hagi on vastuvõetamatu osas, milles nõuete esimese punkti teises osas taotletakse kirjelduse kohandamise otsuse tühistamist. Isegi kui hagejal oleks õigus selle otsuse peale apellatsiooninõukogule kaebus esitada, mis tal aga puudub, ei ole sordiameti arvates mõeldav, et selle otsuse tühistab Üldkohus, kuna apellatsiooninõukogu ei ole sellekohast otsust teinud. Sordiamet leiab, et apellatsiooninõukogu oleks pidanud sellisel juhul kirjelduse kohandamise otsuse tühistamiseks tegema otsuse, mis on eelduslikult õigusvastane.

248 Sellega seoses tuleb märkida, et hageja pakub oma nõuete esimese punkti teises osas sisuliselt, et Üldkohus teeks otsuse, mille oleks pidanud tegema sordiameti apellatsiooninõukogu, st otsuse tunnistada kirjelduse kohandamise otsus tühiseks. Järelikult taotleb hageja nõuete esimese punkti teises osas apellatsiooninõukogu otsuse muutmist vastavalt Üldkohtule antud pädevusele määruse artikli 73 lõikes 3, mille kohaselt on Üldkohtul nii pädevus otsuse A 007/2007 tühistamiseks kui ka selle muutmiseks.

249 Nõuete esimese punkti teise osa vastuvõetavuse puhul tekkiv küsimus on seega sarnane küsimusega, mis puudutab ühenduse kaubamärgi vaidlustes selliste samasuguste nõuete vastuvõetavust, milles taotletakse Siseturu Ühtlustamise Ameti (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) apellatsiooninõukogu otsuste muutmist vastavalt Üldkohtule antud pädevusele määruse nr 207/2009 artikli 65 lõikes 3, mille sõnastus on identne määruse artikli 73 lõike 3 sõnastusega.

250 Nimetatud vaidlustega seoses leidis Euroopa Kohus 5. juuli 2011. aasta otsuses kohtuasjas C-263/09 P: Edwin *vs*. Siseturu Ühtlustamise Amet, punkt 72, et Üldkohtu õigus muuta vaidlustatud otsust ei anna talle pädevust asendada apellatsiooninõukogu põhjendus enda omaga ega ka viia läbi hindamist, mille kohta see nõukogu ei ole veel seisukohta võtnud. Muutmisõiguse teostamine on seega põhimõtteliselt piiratud üksnes olukordadega, kus Üldkohtul on pärast apellatsiooninõukogu läbiviidud hindamise ulatuse kontrollimist õigus otsustada tõendatud faktiliste ja õiguslike asjaolude alusel, millise otsuse apellatsiooninõukogu oleks pidanud tegema.

251 Nagu sordiamet õigesti märgib, ei teinud apellatsiooninõukogu käesolevas asjas otsust sisuliste küsimuste kohta, mis puudutavad kirjelduse kohandamise otsuse õiguspärasust.

252 Neil asjaoludel ei ole alust rahuldada kohtuasjas T-133/08 esitatud nõuete esimese punkti osa, milles palutakse kirjelduse kohandamise otsus tühistada (vt selle kohta analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Edwin *vs*. Siseturu Ühtlustamise Amet, punkt 74, mis jättis kehtima Üldkohtu 14. mai 2009. aasta otsuse kohtuasjas T-165/06: Fiorucci *vs*. Siseturu Ühtlustamise Amet - Edwin (ELIO FIORUCCI), EKL 2009, lk II-1375, punkt 67).

Kohtukulud

Poolte argumendid

253 Kõigis neljas liidetud kohtuasjas palub sordiamet Üldkohtul otsustada, et kui rahuldatakse üks hageja esitatud nõuetest, siis kannab sordiamet üksnes enda kohtukulud ja ainult rahuldatud nõude ulatuses.

254 Hageja väidab vastu, et see taotlus ei ole põhjendatud ning ei ole ühtegi selget põhjust jätta tema kohtukulud hüvitamata, kui tema hagi rahuldatakse.

Üldkohtu hinnang

255 Vastavalt kodukorra artikli 87 lõikele 3 võib Üldkohus juhul, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks või kui tegemist on eriliste põhjustega, otsustada kulude jaotuse või jätta kummagi poole kohtukulud tema enda kanda.

256 Vastavalt kodukorra artikli 87 lõikele 4 võib Üldkohus otsustada, et menetlusse astuja kannab ise oma kohtukulud.

257 Vastavalt kodukorra artiklile 136, mida kohaldatakse kodukorra artikli 130 alusel sordiametile esitatud kaebustele, võib Üldkohus juhul, kui hagi apellatsiooninõukogu otsuse peale rahuldatakse, määrata, et sordiamet kannab üksnes oma kulud.

258 Võttes arvesse kahte asjaolu – esiteks, et hageja nõuded jäeti rahuldamata kohtuasjas T-242/09, mille tulemus määras ära tulemuse ülejäänud kolmes kohtuasja, ning teiseks, et sordiameti ja menetlusse astuja nõuded kolmes ülejäänud kohtuasjas põhiosas tagasi lükati – on põhjendatud kohaldada eespool osutatud sätteid, määrates, et pooled kannavad oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

ÜLDKOHUS (teine koda)

otsustab:

1. **Jätta rahuldamata hagi Ühenduse Sordiameti (edaspidi „sordiamet”) apellatsiooninõukogu 4. detsembri 2007. aasta otsuse peale (asi A 010/2007), mis puudutab taotlust tühistada sordi „LEMON SYMPHONY” ühenduse kaitse alla võtmine.**

2. **Tühistada sordiameti apellatsiooninõukogu 4. detsembri 2007. aasta otsus (asi A 007/2007), mis puudutab otsuse vaidlustamist, millega kohandati omal algatusel sordi „LEMON SYMPHONY” ametlikku kirjeldust ühenduse sordiregistris.**

3. **Jätta nimetatud otsuse peale esitatud hagi ülejäänud osas rahuldamata.**

4. **Tühistada sordiameti apellatsiooninõukogu 4. detsembri 2007. aasta otsus (asi A 006/2007), mis puudutab taotlust tunnistada sordi „LEMON SYMPHONY” ühenduse kaitse alla võtmine kehtetuks.**

5. **Tühistada sordiameti apellatsiooninõukogu 4. detsembri 2007. aasta otsus (asi A 005/2007), mis puudutab taotlust sordi „SUMOST 01” ühenduse kaitse alla võtmiseks.**

6. **Pooled kannavad ise oma kohtukulud.**

Forwood Dehousse Schwarcz

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 18. septembril 2012 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Õiguslik raamistik 2

Vaidluse taust 2

Haldusmenetlus sordiametis 2

Menetlus sordiameti apellatsiooninõukogus asjades A 005/2007, A 006/2007 ja A 007/2007 7

Menetlus sordiameti apellatsiooninõukogus asjas A 010/2007 11

Menetlus 14

Poolte nõuded 15

Sissejuhatavad märkused nelja liidetud kohtuasja omavahelise seotuse ja nende läbivaatamise järjekorra kohta 16

Kohtuasi T-242/09 17

Vastuvõetavus 17

Sisulised küsimused 17

Esimene väide, et on rikutud määruse artikleid 76 ja 81 nende sätete koostoimes 18

– Poolte argumendid 18

– Üldkohtu hinnang 20

Teine väide, et on rikutud määruse artikleid 20 ja 7 nende sätete koostoimes 26

– Poolte argumendid 26

– Üldkohtu hinnang 26

Kolmas väide, et on rikutud määruse artiklit 75 26

– Poolte argumendid 26

– Üldkohtu hinnang 27

Neljas väide, et on rikutud rakendusmääruse artikli 63 lõikeid 1 ja 2 27

– Poolte argumendid 27

– Üldkohtu hinnang 28

Järeldused sisuliste küsimuste kohta kohtuasjas T-242/09 29

Kohtuasjad T-133/08, T-134/08 ja T-177/08 29

Sisulised küsimused hagides 29

Ülevaade hagides esitatud erinevatest väidetest 29

Kõigis kolmes kohtuasjas esitatud väide, et on rikutud rakendusmääruse artikli 59 lõiget 2 ning õigust olla ära kuulatud 30

– Poolte argumendid 30

– Üldkohtu hinnang 31

Kohtuasjas T-133/08 esitatud nõuete esimese punkti teise osa suhtes võetavad meetmed 35

Kohtukulud 35

Poolte argumendid 35

Üldkohtu hinnang 36